

PRE:

1850

Efter at man, følge
stændigheder, har bragt i
der til Poststationen.
Mandskab til Postmærk.

ab. Febr. d. 1. har
et udstedes, da for
indvilges it herved
Mandskabet Sondre
Postmærk ved Stan
den 6te Februar.

Tid, stedse selvskål forre
Naar saabes, disse
militair Forpligtel, være aideies frutagen; men skulle han imidlertid fravige
eller afgives fra Tjenesten, da bliver han strax i de militaire Ruller igjen
at indføre.

Bed den første indtræffende Comptentering, Session melder Mandskabet
med denne Resolution.

Sessions-Deputationen for det Frederiksstadtske Musiqueteer
København 1850.

bed forslarede Om-

Pre-solution er afg
gives fraværet Militair
de øre, samt at M
Session-Resolution p
maatte optælies,

Anordninger, at
1818. ansættes til
paa 5 År fra
at han, i saadan

han, for al mi
litair Forpligtel, være aideies frutagen; men skulle han imidlertid fravige
eller afgives fra Tjenesten, da bliver han strax i de militaire Ruller igjen
at indføre.

Kjære bokvenn.

Herved presenteres 52 objekter fra hyllene. Titlene spenner fra 1647-1850 og representerer områder som naturvitenskap, skjønnlitteratur, religion og kultur-kuriosa. Det er forsøkt å trekke frem historier rundt utgivelser og forfattere, for på denne måten forsøke å aktualisere og opplyse om bøkenes tilblivelse og plass i vår bokhistorie.

God fornøyelse!

Biblio fil hilsen
Fredrik Delås

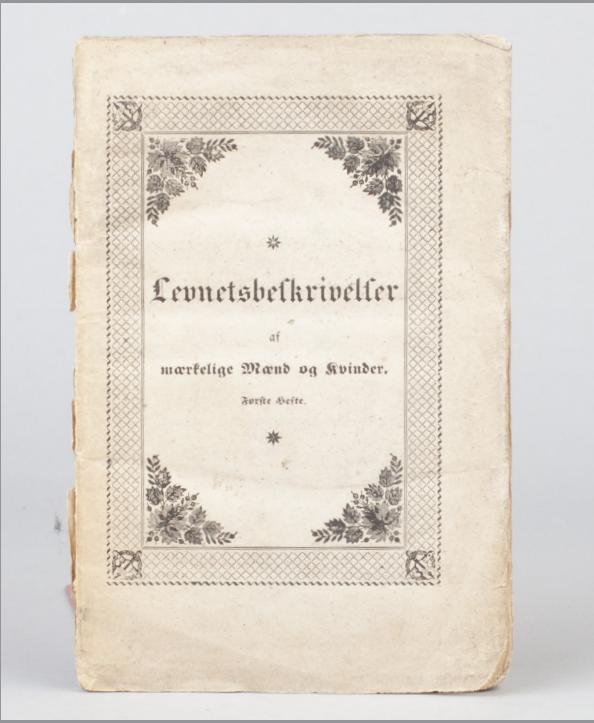

Nr. 17: Sophonias Christian Krag
Sommer og Vinter. Erindringer fra Aarene 1851 og 1852.

ANTIKVARIAT BRYGGEN
Bryggeneveien 42 - Bryggen Vestre - 1747 Skjeberg - Telefon 930 22 712
E-post: post@antikvariat-bryggen.no

01

[
-]

Levnetsbeskrivelser af mærkelige Mænd og Kvinder.

Første Hefte. Med 5 Portrætter

Christiania: Guldborg & Dzwonkowski, 1838.

Liten 8vo. 62 sider + 5 portretter. Forlagets omslag.
Ryggstripe med noe slitasje.

Fremre omslag løst i nedre 3 cm.

Hefte 1 var alt som kom.

Portrettene og beskrivelsene er over:

- Ludvig Holberg [Av M. C. Hansen]
- Frederik den Anden af Preussen
- Peter Paul Rubens
- Galileo Galilei
- Isak Newton

800,-

CHRISTIANUS QVI IN IUSTIS DEI GRATIA REX
DANIE NORVEGIE MANDATOR GOTHORUM.

Sku her Kong CHRISTIAN
Dog ikke som du seer
Men som hand er, naar hand
Er fullt af Herrens Frugt
Höör, hvor hand taler her
Til Folket længst i Nord
Hvert Field, hver By og Flet,
De prise Kongens Lov

den Femte, Nordens Ere,
ham her affskjæget være,
opaa sin Throne, Stool
og Retkens klare Sool:
i Lovens rene Stemme
om Ret og Skiel at fremme,
hver Skib og Baad i Søe
og lar ham aldrig døe! — Kina

02

Christian den Femtis Norske Lov

[Kjøbenhavn]: 1687. Liten 4to. Tittelblad, portrett, [16 - Bøgde-Tingene i Norge], [20 - Dedikasjon], 1048, [176 - Register], [1-Extraxt] sider. Helskinnbind med samtidig rygg.

Tittelblad og portrett en anelse beskåret og svakt plettet. Den øvrige materie usedvanlig frisk og ren! Et fast og godt eksemplar som fint kan leses og blas i.

Komplett med det ofte manglende portrettet samt oversikten over de norske bygdetingene.

Gjennem størsteparten av det 17de århundre var imidlertid nordmændene ofte nødt til at finde sig i at vanskelige saker ble avgjort etter tysk eller dansk lov, selv om det også ble gitt en del nye spesiallover i Norge. Men i 1687 kom Christian V's norske lov, som innleder en helt ny periode i norsk rettsliv; i sin endelige form betyr den vistnok paa sæt og vis en tilsidesættelse av nord-mændenes retstraditioner og ønskemaal, men i kraft av selve sin eksistens kan den dog oppfattes som en slags formel erkjendelse av tvillingrikernes likestilling under den fælles konge, og i det nye lovverks indviklede tillivelseshistorie spiller norske jurister en ganske stor rolle. (Bull & Paasche).

9 000,-

O l d s a g e r,

Kommisionen til Oldsagers Opbevaring ønsker sig
underrettet om.

-
- 1) Gravhøje (Kæmpegrave), især de med en eller flere Mader Stene om-satte, eller med større Stene i Hjørnerne udmarkede, og de markelig af-lange; ligeledes Grave, som have eller have havt et, af fire store Stene indfattet og med en større tildækket, Gravkammer.
 - 2) Hedeniske Altere, nemlig (for det meste) tre opretstaende Stene, der står under en stor paa dem hvilende Sten; de findes (sundom dobbelte) enten paa slet Mark eller paa en Høj.
 - 3) Tingsteder, nemlig afslange Pladser indfattede med temmelig store Stene.
 - 4) Store oprejste Stene (Bautastene), samt i Klipper indhugne Billeder eller Skrift.
 - 5) Runestene, hvad enten de endnu staae hele og holdne paa Mark, Høj, Kirkegaard, eller sidde indmurede i Kirker eller Kirkegårdsmure, Gjerdar og dælge, eller ligge i Kirkegulve, Broer, Vadstedter; hele eller Stykket af dem.

De fleste Runer have denne Skikkelse:

E N K K R K * K L A K T T Y B. A.

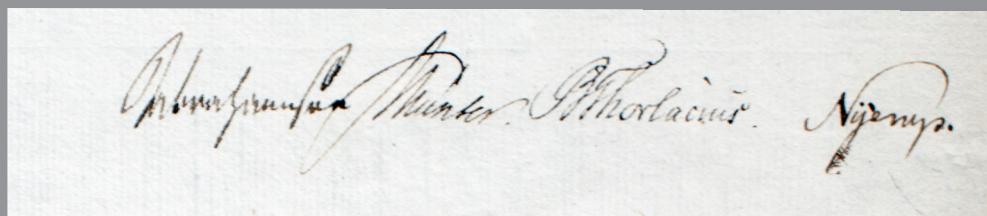
- 6) Inscriptioner med Runes eller Munkeeskrift, enten paa Vægge, Lig-stene, Klokker, Altere, Fonter og Døbebækkener, Kirkekår, eller hvor-somhelst.

Munkeeskrift bestaaer af latine Bogstaver, som paa mange Maader ere gjorte

kantede og snoede: f. Ex.: det er Sie — eller

det er Ar.

ARKEOLOGI - MUSEUMSHISTORIE
"STARTSKUDDET FOR DANMARKS NASJONALMUSEUM"

03

[Oldsagskommissionen / Den kongelige Commission til Oldsagers Opbevaring]

Når den 22. maj regnes som Nationalmuseets fødselsdag skyldes det, at "Kongelig Commission til Oldsagers Opbevaring" blev oprettet på denne dato. Årstallet var 1807. Kommissioner var datidens metode, hvis der skulle gennemføres noget, og hvis der skulle rejses penge. De drivende kræfter var Rasmus Nyerup, som var bibliotekar ved universitetsbiblioteket og professor i teologi Frederik Münter. De var begge to medlemmer af bibliotekskommissionen, der i det små var begyndt at indrette en samling af oldsager på loftet over Trinitatis Kirke.

I februar 1807 fik bibliotekskommissionen lov at opstille en samling runesten ved Rundetårn og i avisens "Dagen" kunne man læse, at dette var en "offentlig Sanxion" til "Den paa Universitetsbibliotheket gjorte Begyndelse...til et kommende Nazionalmuseum".

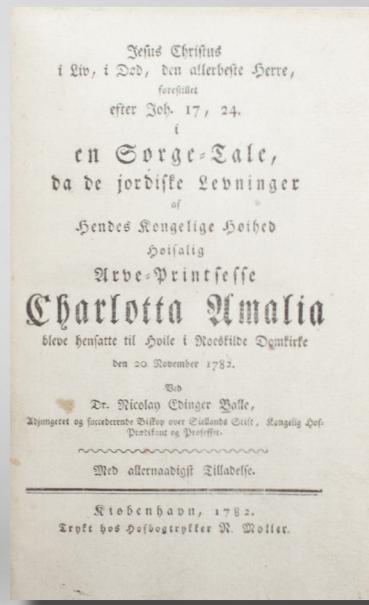
I samme måned skrev Frederik Münter til kancelliet og opfordrede til, at man tog skridt til at stoppe ødelæggelsen af landets oldtidsminder. Kancelliet bad om uddybning og Münter var ikke sen til at sende et forslag til en kommission. Kommissionen var den allerførste og spæde start på dét som blev til vore dages Nationalmuseum. natmus.dk

(Den kongelige Commission til Oldsagers Opbevaring) ble nedsatt i Danmark 22. mai 1807, og skulle sikre bevaringen av de viktigste oldtidsminner og ta vare på de arkeologiske funn. En av Oltidskommissionens første handlinger (i 1808) var å sende ut 12 spørsmål til alle landets prester for å skaffe et overblikk over hvilke fortidsminner som fantes. På bakgrunn av svarene ble ca. 200 fortidsminner fredet i perioden 1809-1811. Kommisjonen besto av 6 medlemmer: Adam Wilhelm Hauch, Frederik Münter, Werner Hans Abrahamson, J. P. Monrad, Børge Thorlacius og Rasmus Nyerup.

Her presenteres skriftet fra kommisjonen, med de 12 spørsmål til Danmarks prester. 4to. 4 sider.

HÅNDSIGNERT av Munter, Thorlacius og Nyerup.

1 500,-

04

[Prinsesse Charlotte Amalie av Danmark-Norge] Nikolai Edinger Balle

Jesus Christus i Liv, i Død, den allerbeste Herre, forestillet efter Joh. 17, 24 i en Sørge-Tale, da de jordiske Levninger af Hendes Kongelige Høihed høisalig Arve-Printsesse Charlotta Amalia blevet hensatte til Hvile i Roskilde Domkirke den 20. November 1782.

København: R. Møller, 1782. 8vo. [4], 66 sider. Kartonasjebind.

Nikolai Edinger [1744-1816], dansk teolog, fra 1783 biskop på Sjælland.

Sammen med Christian Bastholm utarbeidet han den anonymt utgitt "Lærebog i den Evangelisk-christelige Religion: indrettet til brug i de danske Skoler", 1791, også kjent som "Balles Lærebog". Boken førte i retningen av foreløpig slutt på katekismeforklaringen som sjanger i Danmark.

600,-

Gudernes Glæde.

af

Julius Bergstrup,
Candidatus Theologiae.

Trondhjem.

Trykt af T. A. Høeg.

1829.

05

Julius Bergstrup

Gudernes Lære.

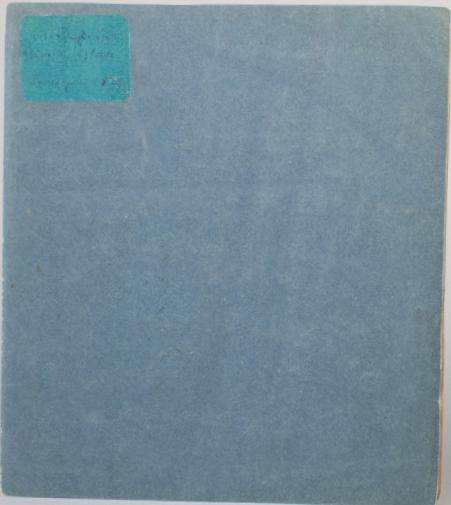
Trondhjem: Høeg, 1829. Liten 4to. VII sider.

Samtidig blått omslag.

Velholdt.

Bergstrup virket en periode som sokneprest på Røros. Han var også sentral i omorganiseringsarbeidet av biblioteket på Røros på 1850-tallet.

800,-

06

[Christian Frederik Gottfried Bohr] Jacob Neumann

Christian Fredrik Gottfred Bohr. Et Mindeskrift.

Bergen: Forlagt til Bedste for Søndagsskolen.

Trykt af Chr. Dahl, 1833. 8vo. [2], 48 sider.

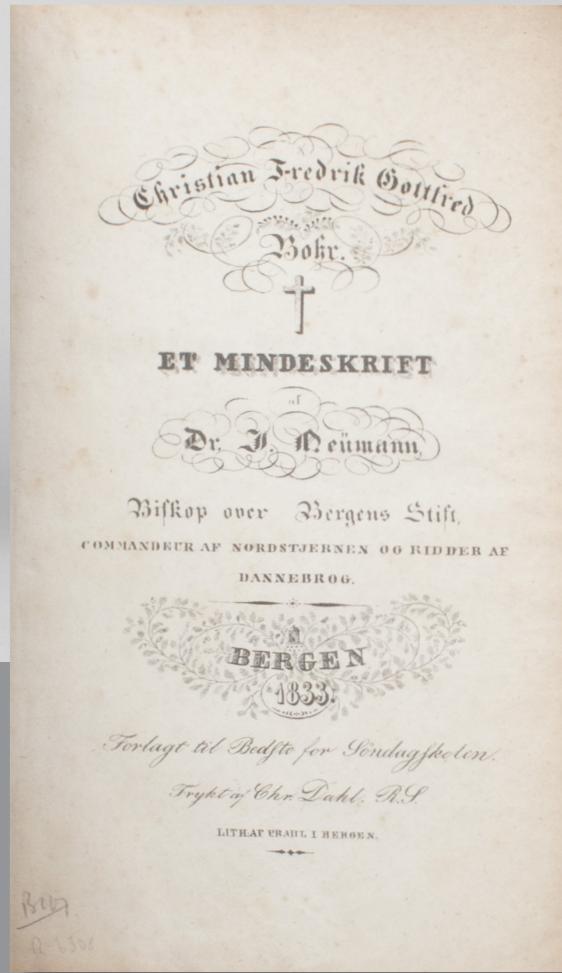
Samtidig marmorert omslag med blått snitt.

Rygg forsterket. For øvrig etgoda eksemplar.

TITTELBLAD litografert av Prahl.

BIDRAG av blant andre Lyder Sagen: Ved overlærer Bohrs Grav.

1 000,-

Christian Frederik Gottfried Bohr

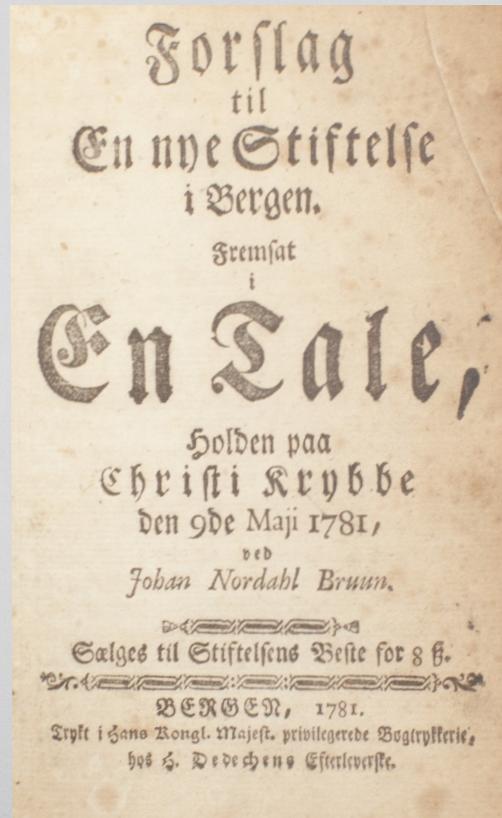
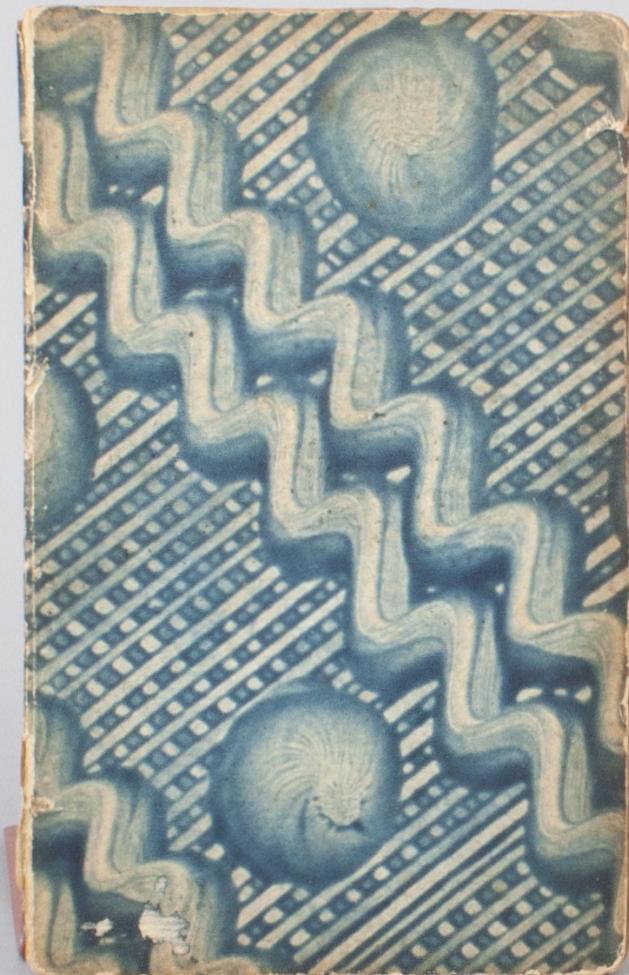
[1773, Helsingør – 1832, Bergen], var et dansk-norsk multitalent; pedagog, musiker, kordirigent, matematiker, astronom, meteorolog, botaniker, organist og fjellklatrer. Han stiftet i 1802 den første norske søndagsskole for lærekutter i Bergen, blant annet sammen med Johan Ernst Welhaven, Johan Sebastian Welhavens far.

I 1806 stiftet han sammen med Lyder Sagen Bergens Realskole, 1826 en allmueskole for gutter og 1827 en håndgjerningsskole for piker. Fra 1825 var han overlærer i matematikk ved Bergens Kathedralskole. Han utga flere sentrale matematiske lærebøker. Det var imidlertid Bohrs astronomiske virksomhet, som også var av internasjonal betydning, og som gjorde at han i 1824 ble innvalgt i Det svenska Vitenskapsakademii. Han fikk etter hvert også sitt eget observatorium på Fredriksberg.

I de første tiårene av 1800-tallet var han den betydeligste kirkemusiker i Bergen. Bohr var en pioner i utforskningen av isbreer og foretok 1820 en vandring på Jostedalsbreen, hvor Bohrsbreen er oppkalt etter ham. Han regnes som førstebestiger av Lomskåpa og Nordre Dyrhaugstind. Ettertiden har villet hedre ham ved i 1884 å gi en kort gate i Bergen med navnet Bohrs gate. Den går fra Vestre Torggate ved nr. 13 nordover til Sigurds gate. Dens betydning som ferdsselsåre er minimal og avspeiler på ingen måte den rang mannen hadde gjort seg fortjent til i Bergens kulturliv.

SNL/Einar Offerdahl, BOB, 2017. / Per M. Jørgensen, Bergen Museums Årbok 2009.

07

Johan Nordahl Brun

Forslag til En nye Stiftelse i Bergen. Fremsat i En Tale, holden paa Christi Krybbe den 9de Maji 1781.
Bergen: Dedechens Efterleverske, 1781.
Liten 8vo. 24 sider. Originalt marmorert omslag.
Liten slitasje på ryggstripe. Materien svakt brunet.
For øvrig et fast eksemplar.

Bibliotheca Bergensis: 137.

4 500,-

08

[Thomas Bugge] Christoph Gottlieb Steinbeck

Den oprigtige Almanakmand, en saare kuriøs og nyttig Bog for Ungdommen, Borgerfolk og Landmænd, oplyst med Figurer af Christopher Gottlieb Steinbeck. Med en Fortale af Thomas Bugge. 1+2. del

København: Schubothes Forlag, 1797. 8vo. [8], 176, 116 sider. Foldetabeller og enkelte tresnitt i teksten. Samtidig helskinnbind med rikelig gulldekor og tittelfelt i grønt skinn. Ytre denteller i gull.

Svakt støtte hjørner. Lite stempel på tittelblad.

4 sider fortale av **Thomas Bugge [1747-1815]**, dansk astronom, matematiker og landmåler og den første som beregnet en almanakk spesielt for Norge.

1 000,-

CHRISTOPHORI HENRICI AMTHORIS
Fordum Profess. Publ. ved Universitætet Kiel
Og derefter
Hans Kongl. Majsts. til Dan.
nemark og Norge rc.
Velbetroede Justitz-Raad, Historiographus
og Præsident udi Rendsburg
Hands
COLLEGIUM
HOMILETICUM
DE JURE DECORI
Eller
En Hidenstab,
Som lærer hvorledes mand i Omgængelse med alle slags Folk maneerlig og vel-anstændig skal opføre sig, at mand ikke forarger andre, og ej heller bespottes af andre Folk.
Holdet i Særdeleshed for dend studerende Ungdom i Kiel.
Dg nu
Saavel de Lærde og Studerende; som og alle
og enhver til Nutte, som givt det her udi anførte paa sig
applicabel, i det Danske Sprøg vertretet, adstillinge Notatet
hosføjet og til Trykken befordret af
Dend Salig AUTORIS Client
FRIDERICH GERHARD VOSS.
København, 1728. Trykt hos Joh. Jørgen Høppfner,
Vær. Bogtrykker, og findes hos ham nem til fys.

09

[ETIKETTE] Friderich Gerhard Voss

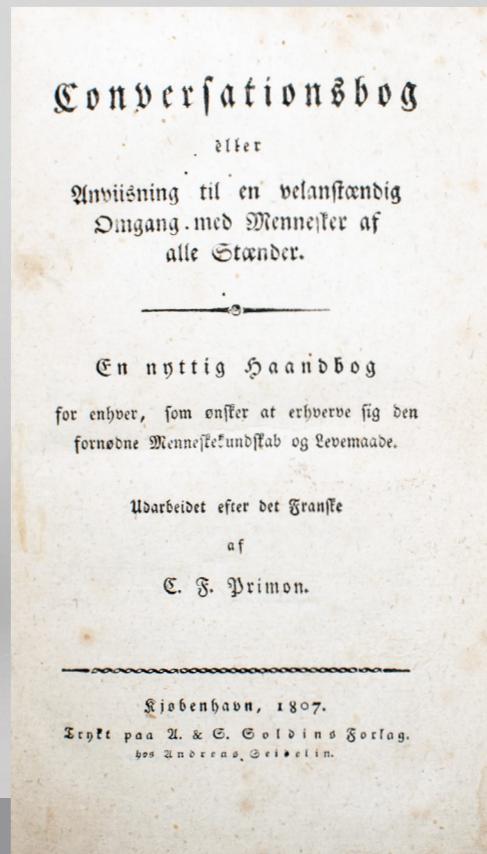
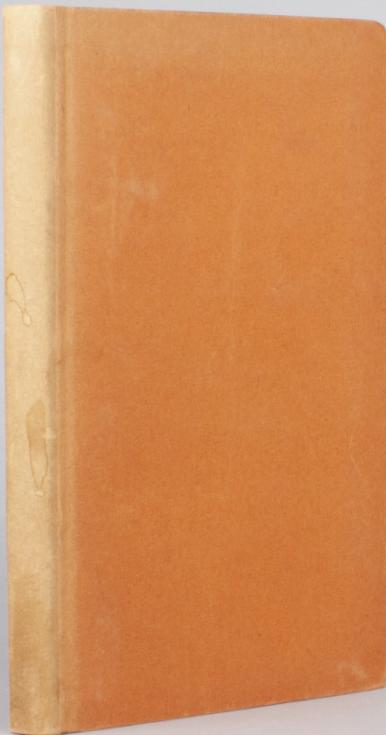
Christopori Henrich Amthoris Fordum Profess. Publ. Ved Universitætet Kiel Og derefter Hans Kongl. Majsts. Till Dannemark og Norge, Velbetroede Justitz-Raad, Historiographus [...], Som lærer hvorledes man i Omgængelse med alle slags Folk maneerlig og vel-anstændig skal opføre sig, at mand ikke forarger andre, og ej heller bespottes af andre Folk. Holdet i Særdeleshed for dend studerende Ungdom i Kiel etc. etc.

København: Joh. Jørgen Høppfner, 1728. 8vo. [32], 242, [2] sider. Eldre skinnryggbind. Liten skade ved øvre kapitel. Ex libris og samtidig navnetrekk på forsats.

Friderich Gerhard Voss [1711, Holsten – 1771], oppholdt seg i årene 1724-1727 på Kongsberg, hvor hans bror var "Overbergcasserer". Herværende bok er den første av 4 bøker han fikk utgitt. Hans andre bok "L. Holbergs Dännemarchische Staatshistorie verteutscht", utkom 1731. Ved sin død i 1771, etterlot han seg et manuskript med tittelen " Einleitung zu einer Norwegische Bergwerks Historie".

En uvanlig bok.

1 000,-

10

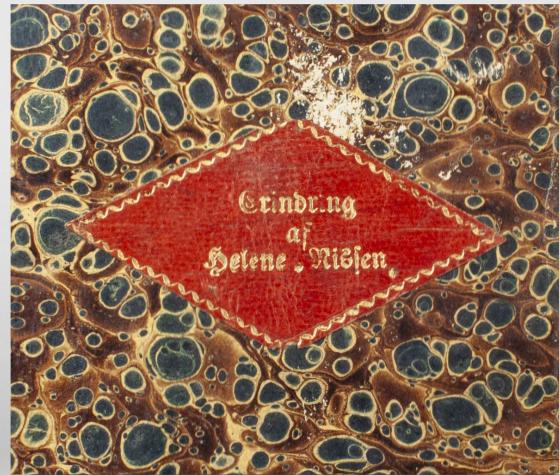
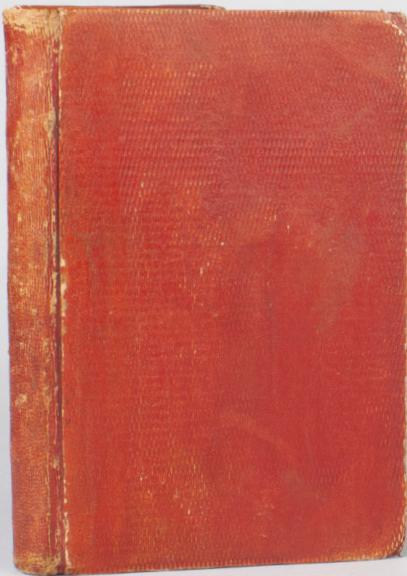
[ETIKETTE] Carl Friderich Primon

*Conversationsbog eller Anvisning til en velanständig Omgang med Mennesker af alle Stænder.
En nyttig Haandbog for enhver, som ønsker at erhverve sig den fornødne Menneskekundskab og
Levemaade. Udarbeidet efter det Franske af C. F. Primon.*

Kjøbenhavn: A. & S. Soldins Forlag, 1807. 8vo. 194 sider. Nyere pappbind.
Bleket rygg med et par svake pletter. For øvrig velholdt.

Carl Friderich Primon [1763-1812], ferdig utdannet oversetter 1799.

350,-

11

[ETIKETTE] R. F. R. & F. Reiche

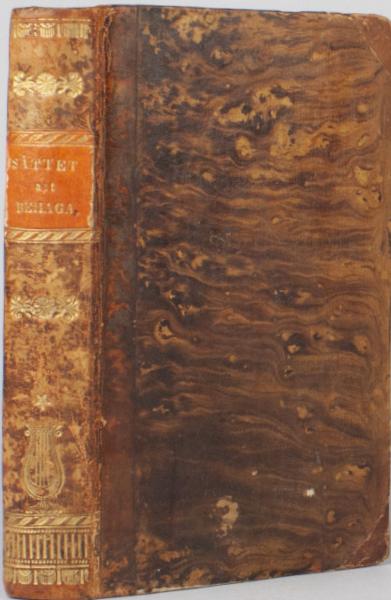
Den troe Veileder paa Livets Bane, eller Livs-Philosophie. En kort fremstilling af Moralen i classiske Sententser af berømte Forfattere. En Jule-, Nytaars-, Confirmations- og Fødsels-dagsgave for enhver Alder, Stand og Kjøn. En Raadgiver for Ungdommen, et Baand imellem Elskende, et Speil for den Lykkelige og en Trøst for den Lidende.

Christiania: H. L. Winthers Forlag, 1836.

Liten 8vo. xii, 226 sider. Litografert frontispiece, "Winthers Steentryk". Rødt kartonasjebind med skinnrygg. Gult snitt. Etikett i rødt skinn på forsats "Erindring af Helene Nissen".

750,-

Sättet att Behaga,

eller

*Erforderlige Egenskaper hos en
Yngling för att blifva äls-
ked och högaktad i verl-
den.*

—
Öfversättning
af

H. A. KULLBERG.

—
Andra Upplagan.

—
ÖREBRO,

Tryckt hos NILS MAGNUS LINDH, 1822.

12

[ETIKETTE] [H. A. Kullberg, oversetter]

Sättet att Behaga, eller Erforderlige Egenskaper hos
en Yngling för att blifva älskad och högaktad i verlden.

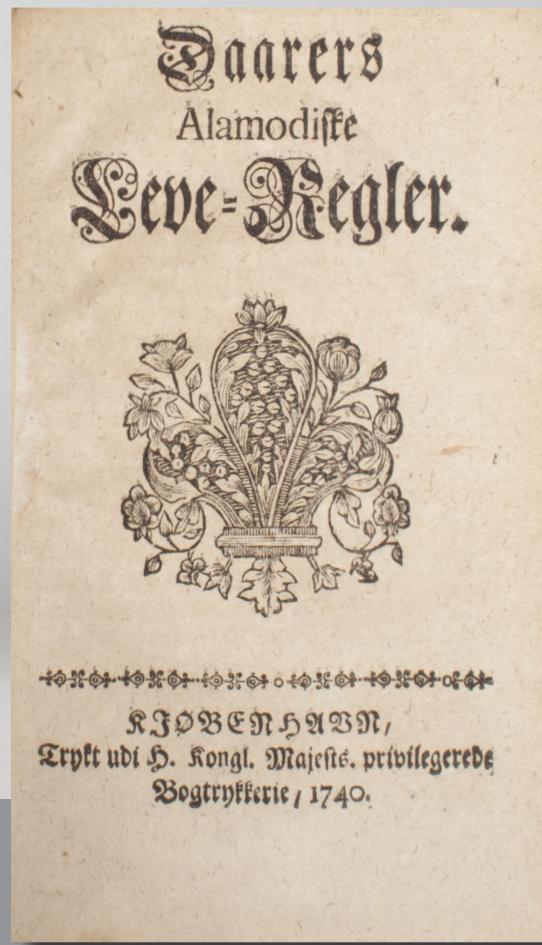
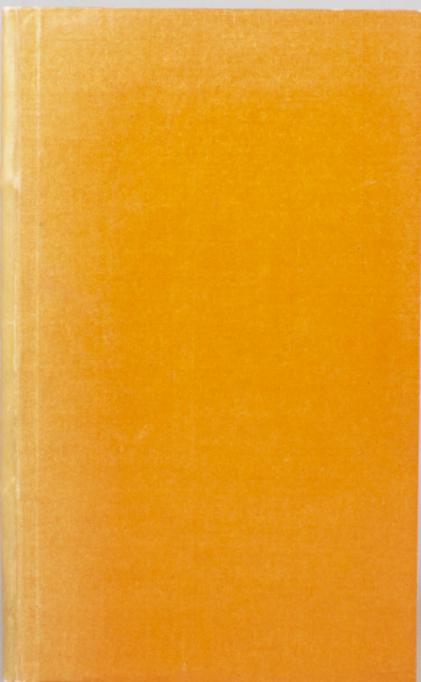
Örebro: Nils Magnus Lindh, 1822. Andra Upplagan. Liten 8vo. 292 sider.

Samtidig dekorert halvskinnbind, med tittelfelt i rødt skinn.

Noe støtte hjørner. Samtitig navnetrekk på forsats og forsatspapir.

Svakt plettet på første og siste sider. En tiltalende liten bok.

350,-

13

[Christian Falster]

Daarer Alamoske Leve-Regler.

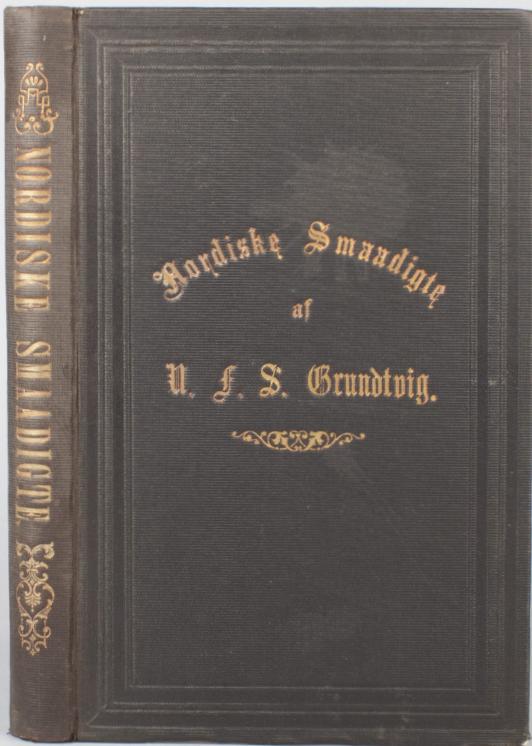
Kjøbenhavn: Trykt udi H. Kongl. Majests. Privilegerede Bogtrykkerie,
1740. 8vo. [24] sider. Senere kartonasjebind.

PROVENIENS: I. Fliflet, med hans ex libris på forsats.
Velholdt.

Christian Falster [1690-1752], dansk forfatter.
Han skrev flere penderanter og motstykker til Holbergs stykker.

1 000,-

14

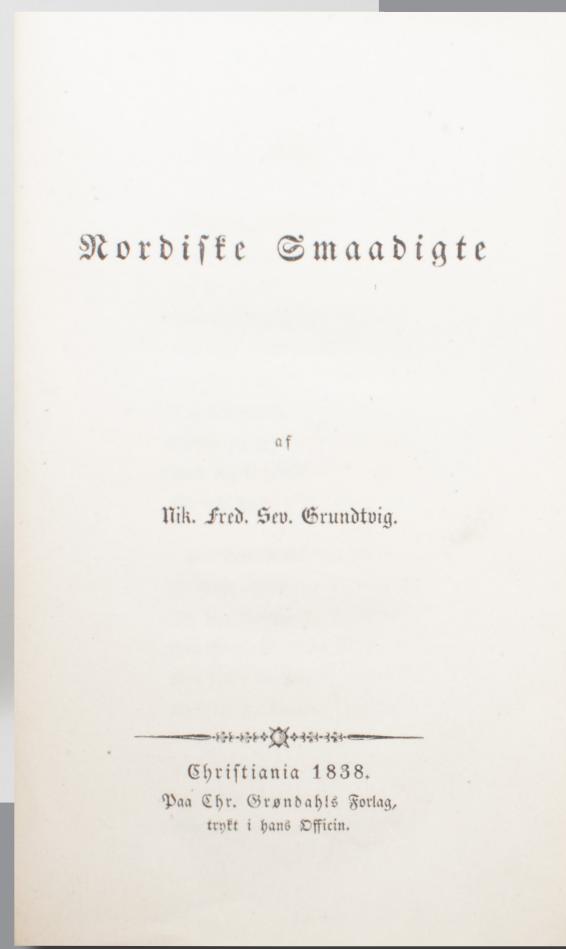
Nik. Fred. Sev. Grundtvig

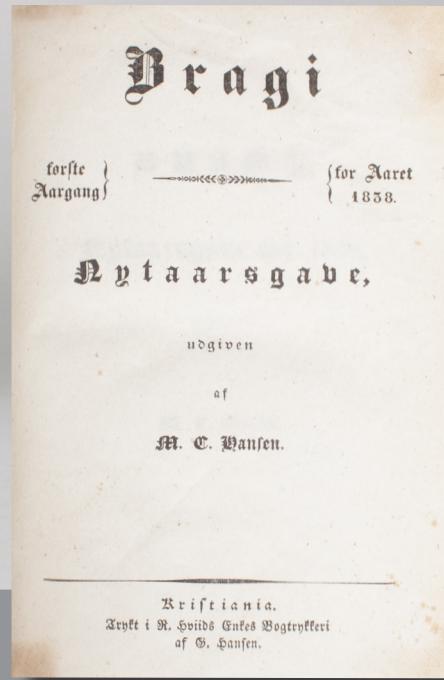
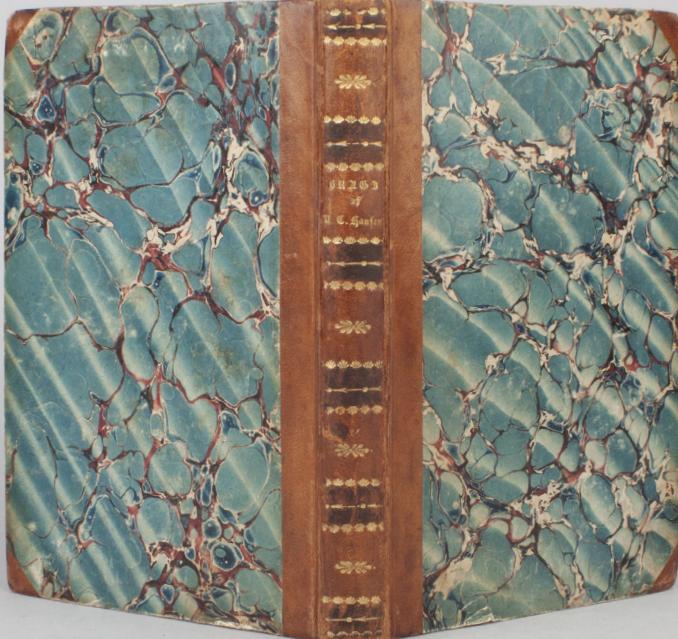
Nordiske Smaadigte.

Christiania: Chr. Grøndahls Forlag, 1838. 8vo. xxii, [2], 312, [1] sider.

Samtidig [originalt?] helsirtingbind, med tittel og forfatternavn i gull på fordekkel, samt tittel i gull på rygg. Meget svak plett på fordekkel [vises nærmest kun i blitslyset]. Et meget velholdt eksemplar.

600,-

15

Maurits Christopher Hansen

Bragi. Første Aargang for Aaret 1838. Nytaarsgave.

Kristiania: R. Hviids Enkes Bogtrykkeri, 1838. 8vo. xvi, 240 sider.

Samtidig halvskinnbind med nydelig tidstypisk dekor på rygg. Blått snitt.

Meget svakt støtte hjørner. Siste 2 ark noe plettet mot hjørnene.

1 500,-

SOPHONIAS CHRISTIAN KRAG

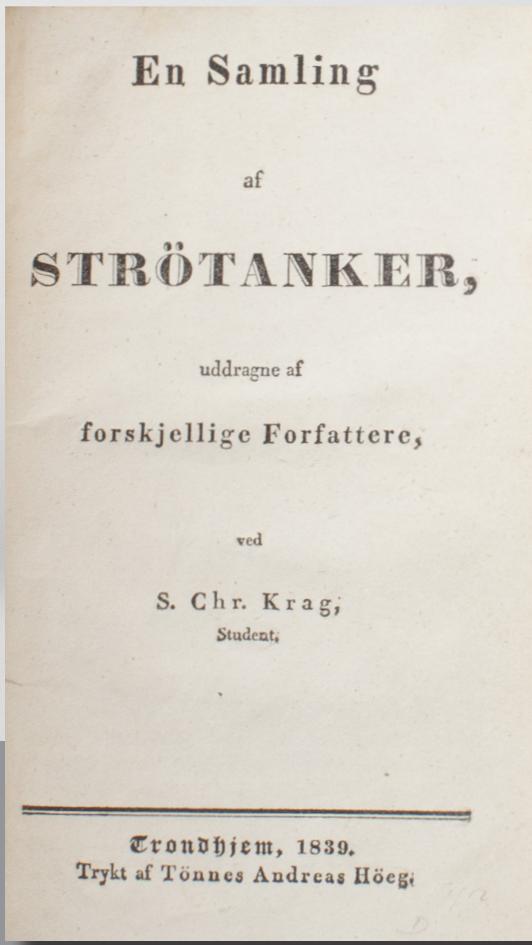
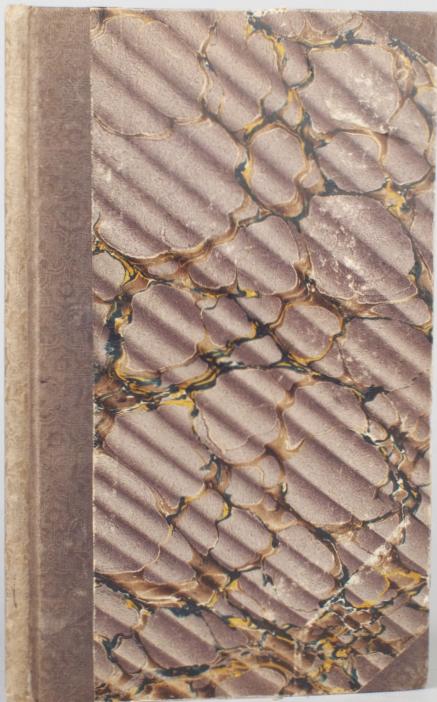
Sophonias Christian Krag [1803, Røros – 1865, Christiania], var fra 1 Januar til 20 Decbr. 1825 Kadet, men afskedigedes som saadan ifølge Resolution af Krigsskolens Overbestyrelse, begyndte saa at studere og blev, privat diitteret, Student 1832, var efter Adenexamen en Tid Huslærer og levede senere for det meste i Kristiania, hvor han kolpolerede sine Skrifter og sit Blad. Hn døde ugift dersteds 5 Februar 1865. J. B. Halvorsen, III, side 358/57 [1892].

"Småskrifter for Bokvenner", nr. 41 – 1944, er viet Sophonias Christian Krag. Her skriver Carl Just i innledningen: "I første halvdel av det nittende århundre levde det en merkelig forfatter i Christiania. Skriftene hans hører til de største litterære sjeldenheter. Han het Sophonias Christian Krag og var sønn av presten Peter Schnitler Krag, som var res. kap. ved Domkirken i Trondhjem da han døde i 1818." Lorentz Dietrichson skriver i sine memoarer "Svundne tider" [1891]: "Der ude paa Klingenberg vil De altid være sikker paa at møde ham om Aftenen. Han er en af de faa "Christaniafigurer" – den berømte Forfatter Sophonias Krag, som hvis Verker nu er den norske Literaturs største Sjeldenhed, blot 40 Aar efter."

Paul Botten Hansen skriver i sin nekrolog over Krag, i "Illustreret Nyhedsblad" [1865] at hans skrifter må betraktes som "Produkter af aandelig Sløvhed". Krag ble ansett som en "byoriginal", MEN Just trekker frem Krags evne til å dokumentere samtiden. Han gir et detaljrikt bilde av Kristiania i 1850-årene, "med en nesten fotografisk nøiaktighet omtaler han alt som etter hans mening er merkverdig eller interessant på de steder og i de kretser hvor han ferdes."

Just retter en stor takk til universitetsbibliotekar J. B. Halvorsen, som dokumenterte Sophonias Krags liv og produksjon i sitt mesterlige forfatterleksikon [1888-1908], siste bind fulført av Halvdan Koht, etter Halvorsens død; "thi han kunde oplyse mig om, at hans Verker nu hører til Literaturens største Rariteter".

16

Sophonias Christian Krag

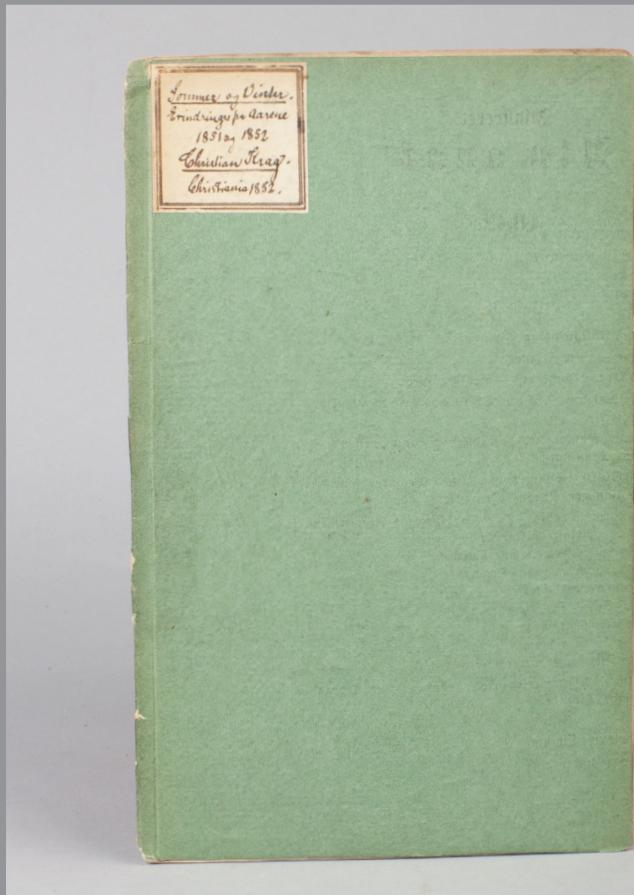
*En Samling af Strötanker, uddragne af forskjellige
Forfattere. Ved S. Chr. Krag, Student.*

Trondhjem: Tønnes Andreas Höeg, 1839. 8vo. 46 sider. Samtidig halvsjirtingbind (damaskert).

DEBUT.

Carl Just oppgir feil årstall for debuten. Han oppgir 1838, mens både Halvorsen og Skougaard oppgir 1839, som herværende eksemplar.

2 500,-

17

Sophonias Christian Krag

Sommer og Vinter. Erindringer fra Aarene 1851 og 1852.

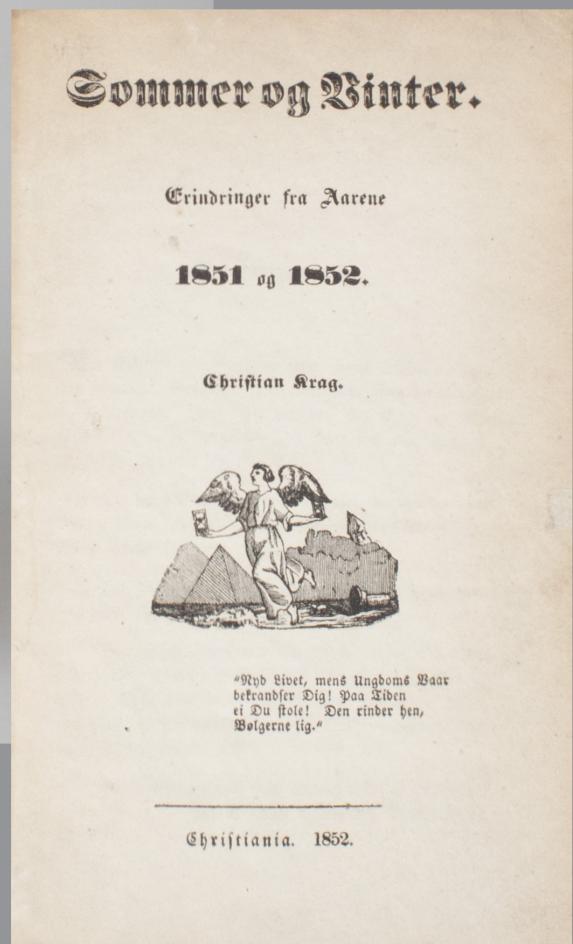
Christiania: Chr. Schibsted, 1852. 8vo. 48 sider. Samtidig pappbind.

Med 6 tresnitt. Krag lånte og stjal illustrasjoner til sine bøker, men skal også ha utført flere selv.
Rygg med slitasje.

PROVENIENS: Skougaards eksemplar, med hans notater

[Eksemplaret er registrert i "Jonas Skougaard, Katalog over hans bibliotek", bind 1, side 282/83.]

2 500,-

Jordhytten ved den nye Bei.

Omtrent $\frac{3}{4}$ Mil fra Christiania ved den nye Bei ligger, indhyllet i Skoven, en Jordhytte, som i 3 Aar — saavel Vinteren som Sommeren — har været beboet af en lidet Familie, bestaaende af en Arbeidsmann, hans Kone og deres lille Datter. Hytten har ingen vinduer. Lyset kommer igjennem Skorsteenspiben, og om Sommeren ogsaa igjennem den aabenstaende Dør. Væggene ere af Jord, Røstet er dannet af Granspirer og hviler paa en i Midten anbragt Furustok. Taget er belagt med Jord.

KONFIRMASJONEN - SENTRAL FORORDNING

Forordning,

angaaende

i hvad Alder Ungdommen maa antages til Confirmation, hvorlænge Confirmationen med nogle maa udsættes, og hvor snart de, som ere confirmerede, derefter bør søge Herrens Bord.

Givet paa Vort Slot Fredensborg den 25de Mai Anno 1759.

18

Forordning angaaende i hvad Alder Ungdommen maa antages til Confirmation, hvorlænge Confirmationen med nogle maa udsættes, og hvor snart de, som ere confirmerede, derefter bør søge Herrens Bord.

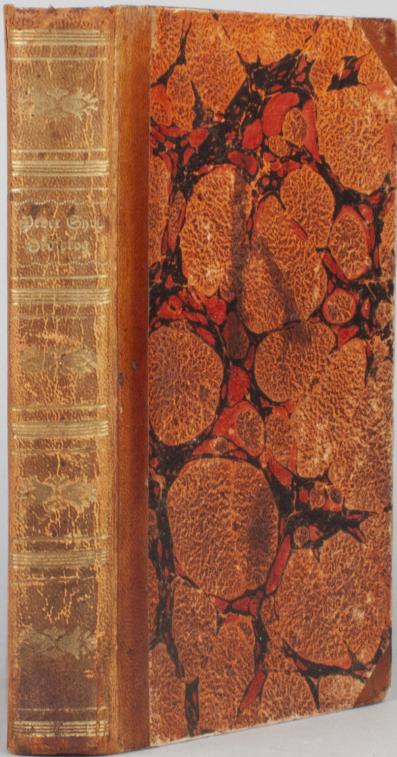
Fredensborg Slot den 25de Mai
Anno 1759. 4to.
Ett stort falset ark. Usprettet.

Ved innføringen av konfirmasjonen i 1736 ble det ikke satt noen lavalder på opplæringen. Dette hadde antagelig å gjøre med at konfirmasjonen var tett knyttet sammen med de unges aller første nattverdsgang, som da var tolv år.

Først ved herværende forordning av 25. mai 1759 ble lavalderen for konfirmasjonen satt til 14-15 år. Samtidig ble det også innført nattverdstvang etter konfirmasjonen, hvilket innebar at de unge måtte gå til alters søndagen etter at de hadde blitt konfirmert.

Gina Dahl , "Konfirmasjonen i gamle dager, tvang eller tilpasning?" Prismet, årgang 68, nummer 1/2.

500,-

19

[LINGVISTIKK] [Peder Syv] Rasmus Nyerup

Peder syvs kjernefulde Ordsprog, udsøgte og ordnede ved R[asmus] Nyerup. Med en Fortale indeholdende Bidrag til danske Ordsprogs Litteratur.

Kjøbenhavn: , A. & S. Soldins Forlag, 1807. 8vo. xc, 259 sider.
Samtidig halvskinnbind med rikelig gulldekor på rygg.

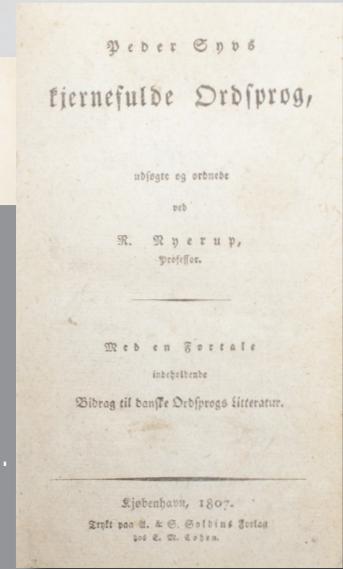
INNMONTERT foran i boken: "Latinske Sententser og Ordsprog – (alphabetisk)", håndskrevet [14 sider] + innlagt håndskrift [4 sider] på latin.

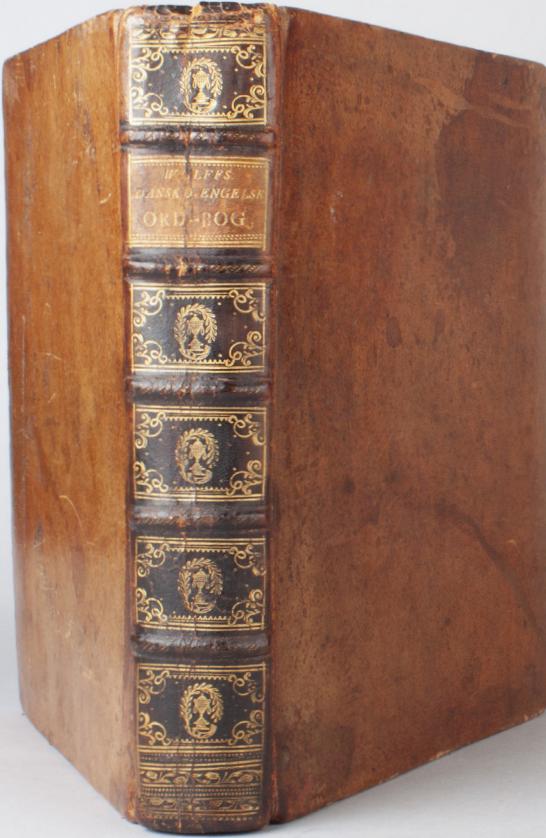
PROVENIENS: Hjalmar Pettersen, med tilskrift i hans hånd på friblad.

750,-

Hjalmar Pettersen
(Bindning om No. og
18 Maj 1877.)

DEN FØRSTE SYSTEMATISKE DANSK-ENGELSKE ORDBOK

20

[LINGVISTIKK] Ernst Wolff

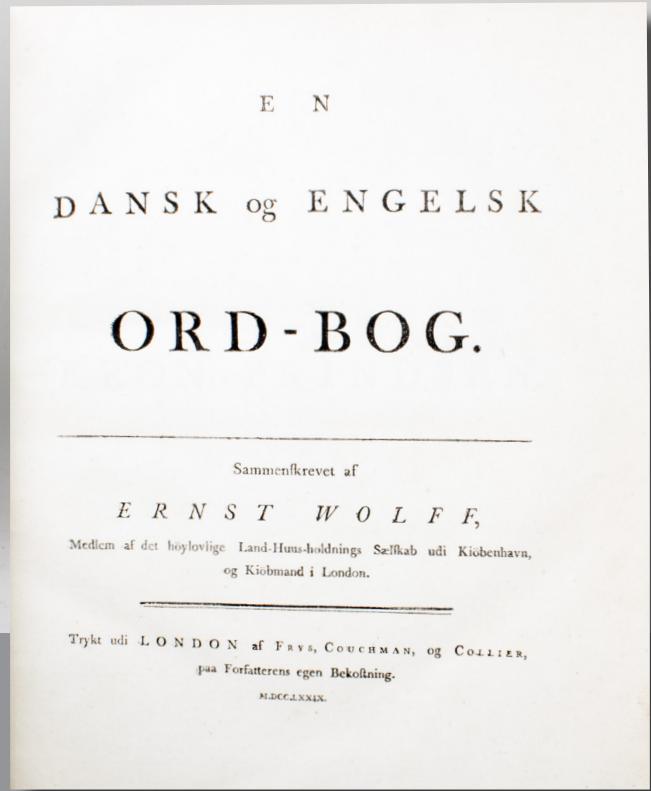
En Dansk og Engelsk Ord-Bog.

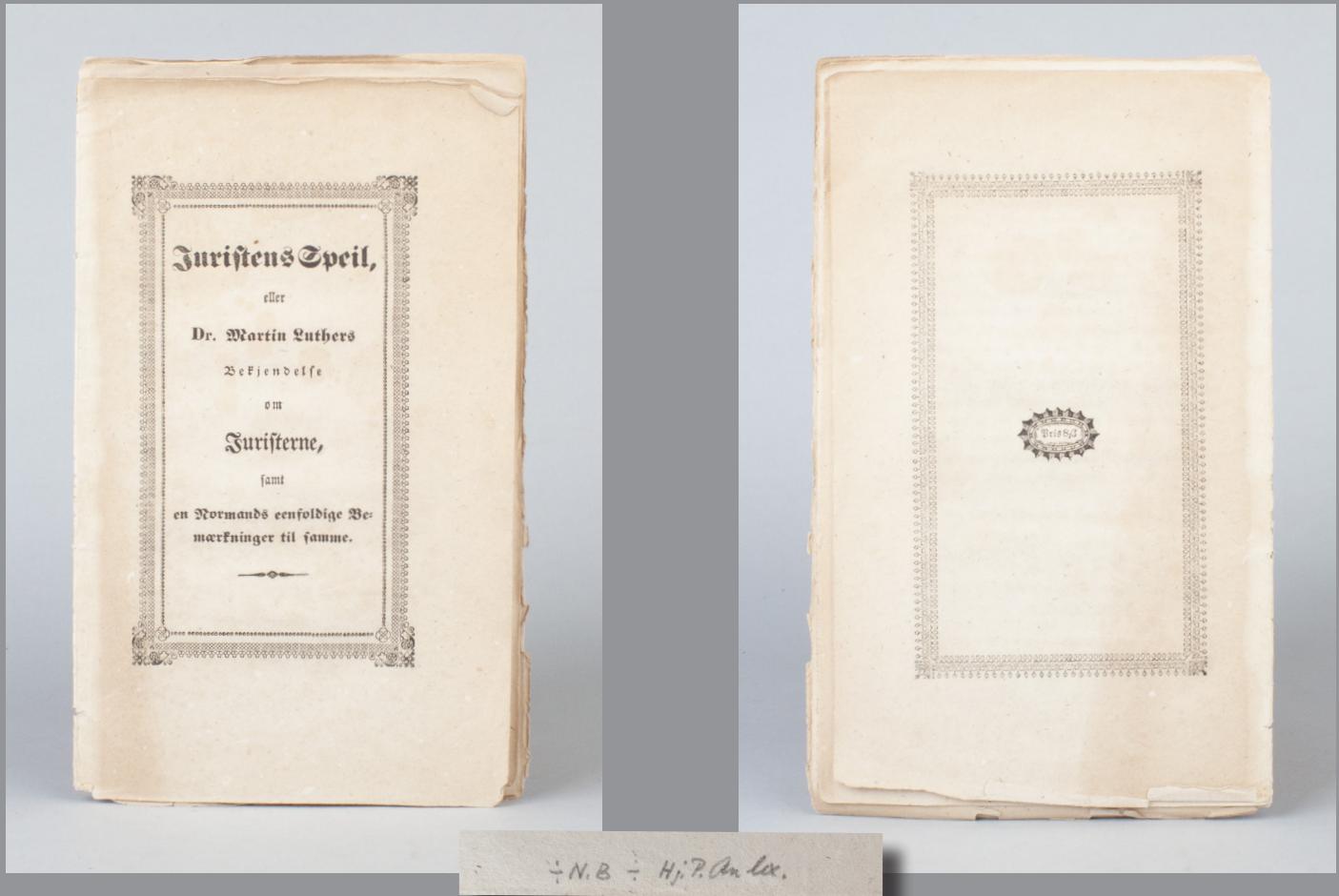
London: Frys, Couchman og Collier, 1779. 4to. Upaginert.

Samtidig helskinnbind med 5 hevede bind og rikelig gulldekor. Tittelfelt i lysere skinn. Rødt snitt.

Mindre overflateslitasje, dog et tiltalende eksemplar.

1 500,-

21

TIDLIG HOLMESTRAND-TRYKK

[Martin Luther]

Juristens Speil, eller Dr. Martin Luthers Bekjendelse om Juristerne, samt en Normands eenfoldige Bemærkninger til samme.

Holmestrand: 1845. 8vo. 16 sider. Originalt omslag.

Utgitt anonymt. Ikke i Hjalmar Petersen's "Anonym og pseudonym Lexicon".

PROVENIENS: Jonas Skougaard, med hans notater.

1 500,-

Det første trykkeriet i Holmestrand ble opprettet i 1843 av Christian Fredrik Juell. Det første som utgikk fra pressen var "Holmestrandposten. En tidende for Staden og dens Omegn". Herværende "Juristens Speil" er, i følge Arne Arnesen ("Våre provinstrykkerier", 1943) blant de eldste bokutgivelser fra Holmestrand.

22

Ove Malling

Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere.

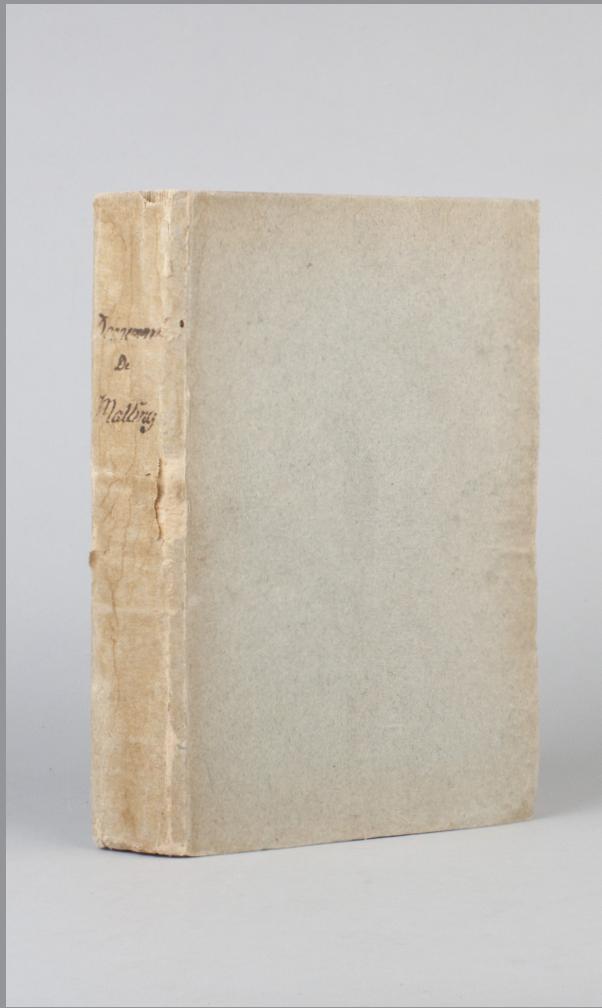
København: Gyldendals Forlag, 1777. 8vo. [26], 734, [43] sider. Samtidig halvskinnbind med blått snitt.

Bindet med noe overflateslitasje, dog fast. Nedre hjørne av tittelblad avrevet.
Lakksegl på dedikasjonssiden "Til Kongen".

PROVENIENS: Otto Engelschiøn, tidligere medlem av Biblio filklubben.

Ove Malling (1747-1829) var en dansk embetsmann og historiker, og geheimstatsminister fra 1824. Malling skrev det moraliserende historieverket *Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere* (1777), som ble en populær folkebok, og spilte en betydelig rolle i skolevesenet. SNL

600,-

23

Ove Malling

Recueil de Traits Mémorables, tirés de l'histoire de Danemark, de Norwège & de Holstein; Traduit du danois par Frederik-Moïse Mourier. Orné de six Estampes.

Copenhagen: Pierre Steinmann, 1794. [8], 518, [2] sider. Komplett med de 6 plansjene.

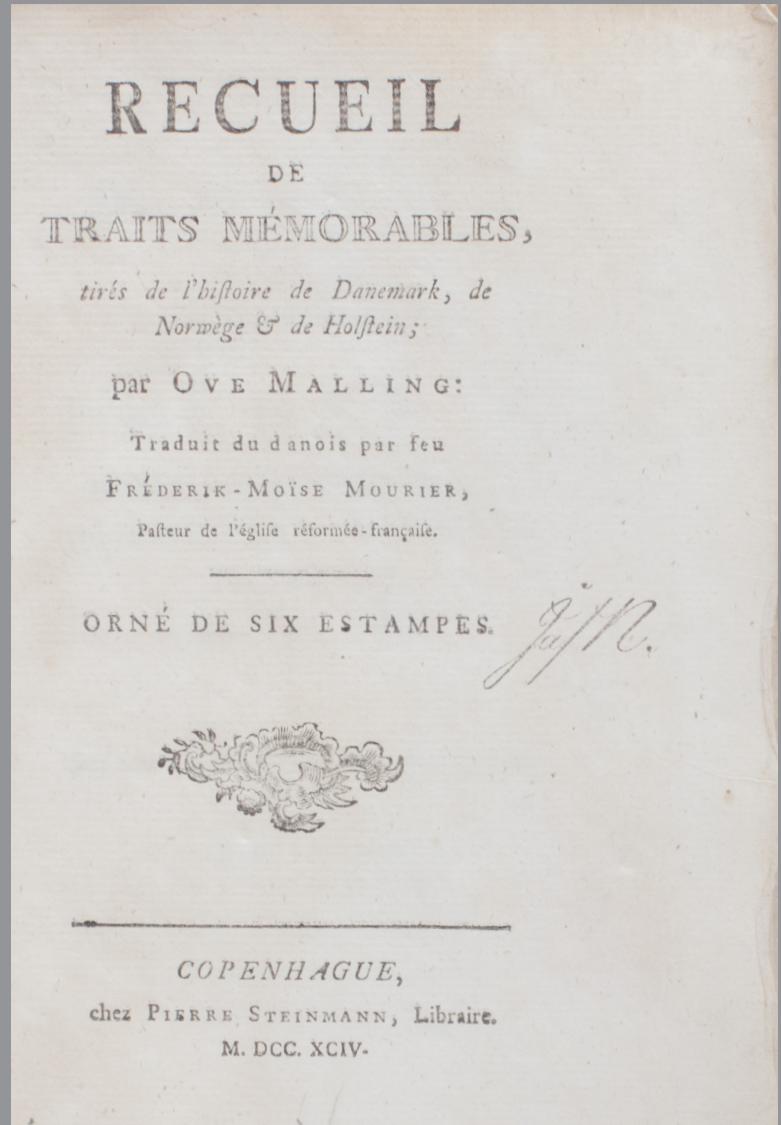
Originalt pappbind med ubeskåret materie og store marger.

Svakt skjoldet rygg med noe ruptur i papiret (se foto). Papiret i indre fremre fals med sprekk.

Navnetrek på tittelblad. Siste sider meget svakt plettet.

For øvrig et tiltalende eksemplar av boken i sitt originale utstyr.

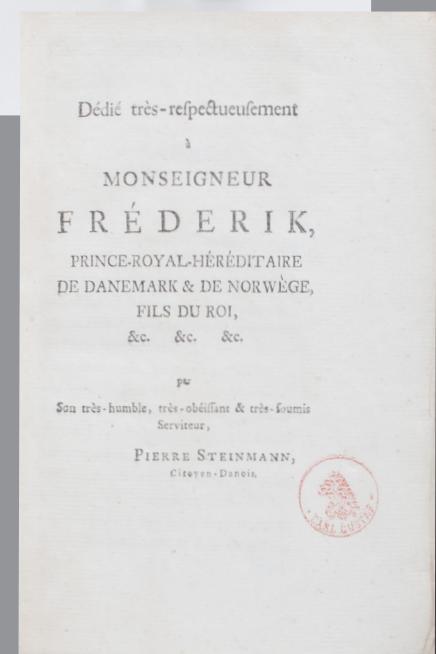
1 800,-

Dette er den første franske utgave av verket. I motsetning til den danske utgaven er den franske illustrert av Erik Pauelsen i Chodowickis stil. Illustrasjonene viser: Ansgar, C. Cornelisen, F. Bruun, H. Madsen, A. Colbiørnsen og Tordenskjold.

PROVENIENS: Carl Gustaf Lewenhaupt (1834-1908), med hans stempel på side [3]. Lewenhaupt eide gåreden Aske i Uppland. Hans boksamling omfattet ca 10 000 bind. Grunnstammen till biblioteket var en arv etter hans kones farfars bror Johan af Nordin (1746-1823). Begge samlarne hadde mange bøker i heftet og ubeskåret stand, som herværende eksemplar av Ove Mallings bok. Bibliotheca Danica III:22.

MEGET SJELDEN NORSK MUSEUMSHISTORIE

1847. **Skrivner,** № 1-2.
et Quartalsblad, indeholdende Meddelelser fra det Bergenske Museums Direction til Museets Medlemmer og Belyndere, udgivet af Directionen.

1847. **Skrivner,** № 3.
et Quartalsblad, indeholdende Meddelelser fra det Bergenske Museums Direction til Museets Medlemmer og Belyndere, udgivet af Directionen.

1847. **Skrivner,** № 4.
et Quartalsblad, indeholdende Meddelelser fra det Bergenske Museums Direction til Museets Medlemmer og Belyndere, udgivet af Directionen.

Efterat de mange, af Directionen tilført befjendtgjorte, Gaver til Museet bare indkomme, stillede man bare troet, at Gaverne ikke efter lidt maatte aftage saavel i Antal som i Betyghed; men dette er saa langt fra at være tilfældet, at det Museums Saaler har fundet Sted. Jo mere Publicum, igjenem af stede Udstillinger, er blevet befjendt med Museet og de Statte, det indeholder, desv. mere er Interessen for Detrækningen, og Blynder at ditorie til dens Udviljeing taget til. Dette aabenbare sig tydeligen i de mange Gaver, som Directionen i de seneste Aar har modtaget og endnu saaft dagliges vedblive at modtage fra Museets Belyndere saavel i Bergens By og Stift som overfor samme. Med Befjendtgjortelsen af disse Gaver lader det saaledes til at Skinner i lang Tid vil faae fuldt op at belyse. Dette Nummer maade intetstaae sig til at give Underretning om, hvad der er modtaget fra nedenforste Belyndere.

Abraham Olsen Aasen, af Vandelsens Præstegjeld, har givet nogle Studier af Mineraller fra samme Distrikt.

Aga, Johannes, Kortlegesets Commissair, en Øre, et afbrydet Skaar, Knudshutter af Pile, en Vole med en Knop, alt af Jern, samt en Bynyskæde, Knudshutter af en Ker-Ulene, og en til Steenkastellets Slibning brug Silbersten, fundet 14 Aar dybt i Jorden paa Gaarden Aga, i Hordanger.

Andersen, J., Bogholder i Lovell i Norwamettsia, en af Jorden opgravet Steening, nogle Mineraller og Fossiller samt 5 fersknogler Smaafrister, af D. L. Fowler.

Andersen, N., Hobmand i Hafslund, 5 Bindestammer, hvori findes enkel malede Glassurer.

Angell, B., Konfiderer, nogle Tagua-Nodder, en Medaille og 3 Stillmyster.

1848. **Skrivner,** № 1.
et Quartalsblad, indeholdende Meddelelser fra det Bergenske Museums Direction til Museets Medlemmer og Belyndere, udgivet af Directionen.

1848. **Skrivner,** № 2.
et Quartalsblad, indeholdende Meddelelser fra det Bergenske Museums Direction til Museets Medlemmer og Belyndere, udgivet af Directionen.

1848. **Skrivner,** № 3.
et Quartalsblad, indeholdende Meddelelser fra det Bergenske Museums Direction til Museets Medlemmer og Belyndere, udgivet af Directionen.

Den Dymarkomhed og Indest, Museet allerede i mange Aar har været fra højst at syde, vedbliver fremdeles. Denis derwa vil findes i de mange, tildeles markeligt og værdifulde Gjenstande, som det i de senere Tider har modtaget fra nedenstaende Blyndere.
Allan, John, Consul i Christiania, har givet Vera af en antilope pygmaea, samt en Galabas.

Anders Johnsen Gisselforgerde, en Søsær af Jern, funden i en Gravhaule paa Gisselfe.

Angell, Peter, Konfiderer, Kong Carl Johans Bryststillede i bas relief, og Kopie af en Medaille, bogte dreide, det første i Brons, det andet i Horn.

Arnefoss, Ø. Gofset paa Glassvar, en linea excavata, et vesterjælden forekommende Sørligt, fra Hovedbunden udenfor Glassvær.

Atle Torum, af Urlands Præstegjeld, en Tørkebåse, fortynet med Stempel af C4.

Augustinussen, Ole, Handelsmand af Nørre Præstegjeld, et Voglereststab af valmetedig Inderdren, fundet i Jorden under et Håus paa Grønne sammensteds.

Baars, S. Slipper, en Flintkniv, funden i Vallaffjord, indtagen i Kjøkkenhavn.

Bendixen, R. Slipper, endel Jæseler fra Nework, i Spiritus, en nogle Gondolyfer fra Spanien, samt Catalog over Materiet og Salpulpharbeiter i Museet i Præsels.

Berge Annundsen Næaastad, af Hordanger, et Mands-Bvælte med Rosfagbeslag.

Bjædt, Ø. Guldminc, en Guldbearact, funden i en Gis i Hedes Tønna i Drøndherred.

1849. **Skrivner,** № 1.
et Quartalsblad, indeholdende Meddelelser fra det Bergenske Museums Direction til Museets Medlemmer og Belyndere, udgivet af Directionen.

Indberetning

1848. **Skrivner,** № 4.
et Quartalsblad, indeholdende Meddelelser fra det Bergenske Museums Direction til Museets Medlemmer og Belyndere, udgivet af Directionen.

Directionen er fremdeles saa heldig at kunne leve. Skrifternes Lavere Bevis for, at Publicum vedbliver at omfatte det Bergenske Museum med den samme Blynde, som det allerede i mange Aar har gjort samme. Dette vil ses af nedenstaende Døgnene af Gaver, som til Directionen ere indkomne efterat dette Blads No. 3 for indberetning Aar blev udgivet.

Abrahamsen, Kontrolleur i Sogdal, har givet en Sabl, et gammelt Hundebeben fra Gaarden Fløyen sammelets.

Anders Olsen Gæstlund, en Gorgone (et Scorpion).

Arnefoss, Krest, et Syd med lett Dreestalt, og en Raarde, med Hængsang af Hjortehorn, fundne i en Gravhol på Tøllingen, i Birkelands Sogn.

Beyer, Franz Bogbinde, 2 paa Pergament stieligen Sternes Laterebreve fra Gattree, af Krest 1720.

Bloch, General-Lieutenant, 3 smae Salompatre (Bittenspenne) fra Mismar, og en Rosfagspunge, af 1519, alle fundne i Høningsgrus paa Bergenshus, samt tre brante, formennetlig til Dag-Alender formede Teglfæste, fundne i en stift Gang i Huset af Kongeballer sammelets.

Bonge, Glemmadame, to i Kobber stukke og i Hammer indskædte figurer, hvorpaa Taylor over Europeiske Fyrster ere anbragte, samt en hollandsk Bog, af 1683.

Bonge, R. C. Butterhager, 4 Prægmentsbrev, af Aarne 1598, 1640 og 1649, en ejenskt Solmynt, en gammeldags Bistør, en iden Guldbag, i Fourcaat, et katholik Crucifix, af Yorckolt, m. m.

Brunn, Slutspredikade, et Manuscript, betittel: "Fremtimmerets Aftegning og Contrafot udi det gamle Testamente, med adfællige

24

[**Wilhelm Frimann Koren Christie**]

Skirner, et Quartalsblad, indeholdende Meddelelser fra det Bergenske Museums Direction til Museets Medlemmer og Velyndere, udgivet af Directionen.

9 nummer i 8 hefter, som utgitt [komplett, alt som kom]. Bergen: 1847-49. 8vo.

Løse hefter, usprettet, og ubeskåret, som utgitt.

Wilhelm Frimann Koren Christie [1778-1849], møtte som første representant for Bergen ved Riksformaslingen på Eidsvoll 17. Mai, 1814. Christie var en av Bergen Museums grunnleggere, 1825, og var formann ved museet frem til sin død. Han initierte utgivelsen av skriftserier om språk og stedsnavn samt tidsskriftene Urda [1834-47] og Skirner [1847-49], som var museets meldingsblad. I Universitetsbibliotekets "Norske Tidsskrifter", 1949, nevner under "Skirner" at W. C. K. Christie kaller seg "Udgivernes Formand" i en håndskrevet dedikasjon.

At Skirner, selv under utgivelsesperioden, ikke en gang var kjent blant de spesielt interesserte, vitner et brev fra C. A. Holmboe til Christie, datert 26. mars 1848, skriver C. M. Holmboe: "[...] Jeg takker meget for de gjentagne Beviser paa Deres Velvillie, som jeg tilligemed Brevet modtog, i Deres Beitræninger om Oldsager, og i Skirner, hvilken sidste forhen jeg ikke kjendte. [...]"

I Skirner nr. 1, 1848, registrerer Christie, under oversikten av gaver gitt til museet: "Holmboe, C. A., Professor, nogle Exemplarer af forskjellige, af ham forfattede, antikvariske Afhandlinger".

Antikariatet kan bare føye seg inn i rekken av tidligere antikvarbokhandleres omtaler av boken: Lunge Larsen & Claes Nyegaard [Skougaard-Auksjon 3, 1970, Ingvald Undsets eksemplar] "Meget sjeldent," Cappelens Antikariat, katalog 1970 "Av største sjeldenhett." Universitetsbibliotekets bibliografi "Norske Tidsskrifter", 1949, noterer at de mangler 3 av 9 nummer.

PROVENIENS: Gave fra Halvard Sand Bakken [1900-1979], overbibliotekar ved Universitetsbiblioteket i Bergen, til Ragnar Anker Nilsen [1973]. Anker Nilsen noterer seg at Beyers Antikariat i 1975 ber om 1100,- for en ukomplett rekke.

5 000,-

25

[MILITARIA - Det Ridderlige Akademi]

Forordning om Et Kongelig Academis Indrettelse i Kiøbenhavn.

Hafniæ die 26 Septembr.: Johan Philip Bockenhoffer, Anno 1691.

Liten 4to. Nyere kartonasjebind med titteletikett i rødt skinn på fordekkel.

Noe tett beskåret mot nedre snitt, med teksttap i nedre linje.

Det Ridderlige Akademi [1691-1710] var en kadettskole på Nytorv i København.

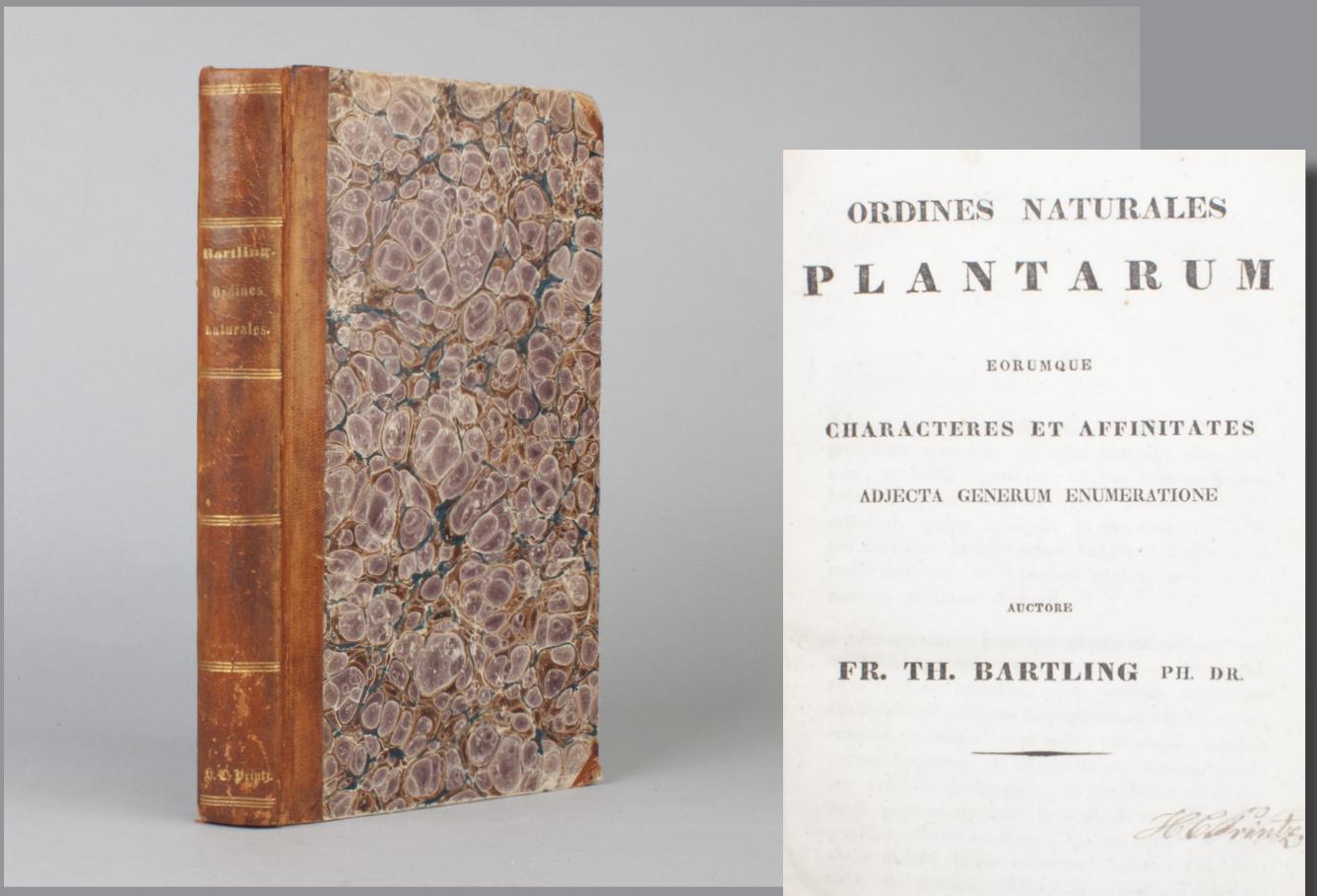
350,-

NATURVITENSKAP

Inneholdene flere bøker fra Haldenserens Hans Christian Printz's bibliotek.

Hans Christian Printz [1817-1910] var en norsk lege, botaniker og meteorolog, født i Halden. Han gjorde botaniske og zoologiske studier og innsamlinger, samt meteorologiske og fenologiske observasjoner. Printz førte nøyaktige dagbøker over trekkfuglenes ankomst og avreise, trærnes løvsprett og løvfelling og over plantenes blomstring og fruktmodning. snl.no

26

[NATURVITENSKAP] Friedrich Gottlieb Bartling
*Ordines Naturales Plantarum eorumque Charakteres et
 Affinitates, Adjecta Generum, Enumeratione.*

Gottingae: Sumtibus Dieterichianis, 1830. 8vo. iv, 498 sider.
 Samtidig halvskinnbind. Noe støtte hjørner.

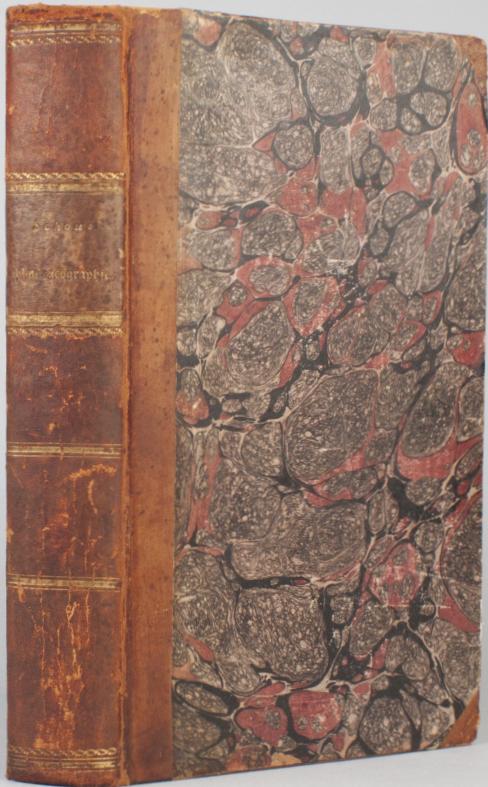
Første utgave av Bartlings verk.

Friedrich Gottlieb Bartling [1798-1875], tysk botaniker.
 I 1822 ble han lektor ved Göttingen, hvor han senere ble professor.

PROVENIENS: Hans Christian Printz's navn i gull nederst på rygg samt navnetrekk på tittelblad.

1 000,-

DEN FØRSTE DANSKE PLANTEGEOGRAFI

27

[NATURVITENSKAP] **Joakim Frederik Schouw**

Grundtræk til en almindelig Plantogeographie. Med 4 Tavler.

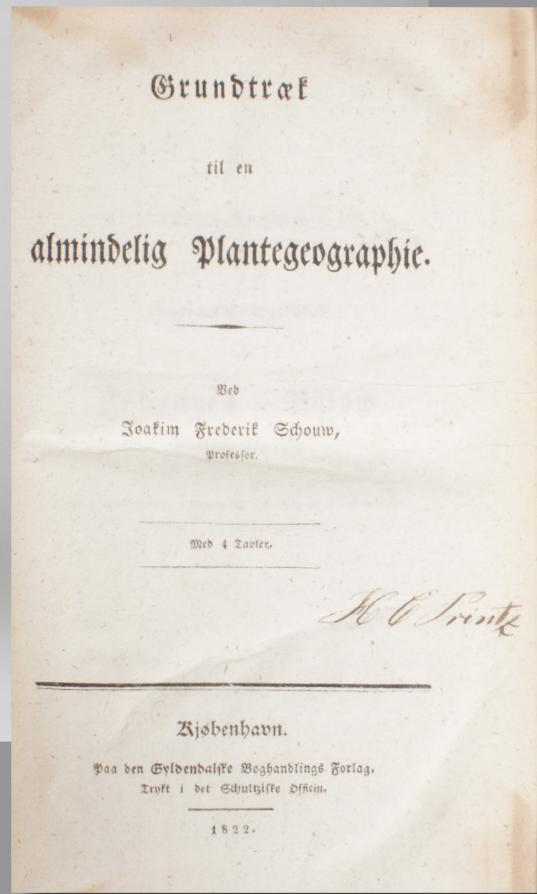
Kjøbenhavn: Gyldendal, 1822. 8vo. viii, 463, [3] sider + 4 foldeplansjer. Samtidig halvskinnbind.

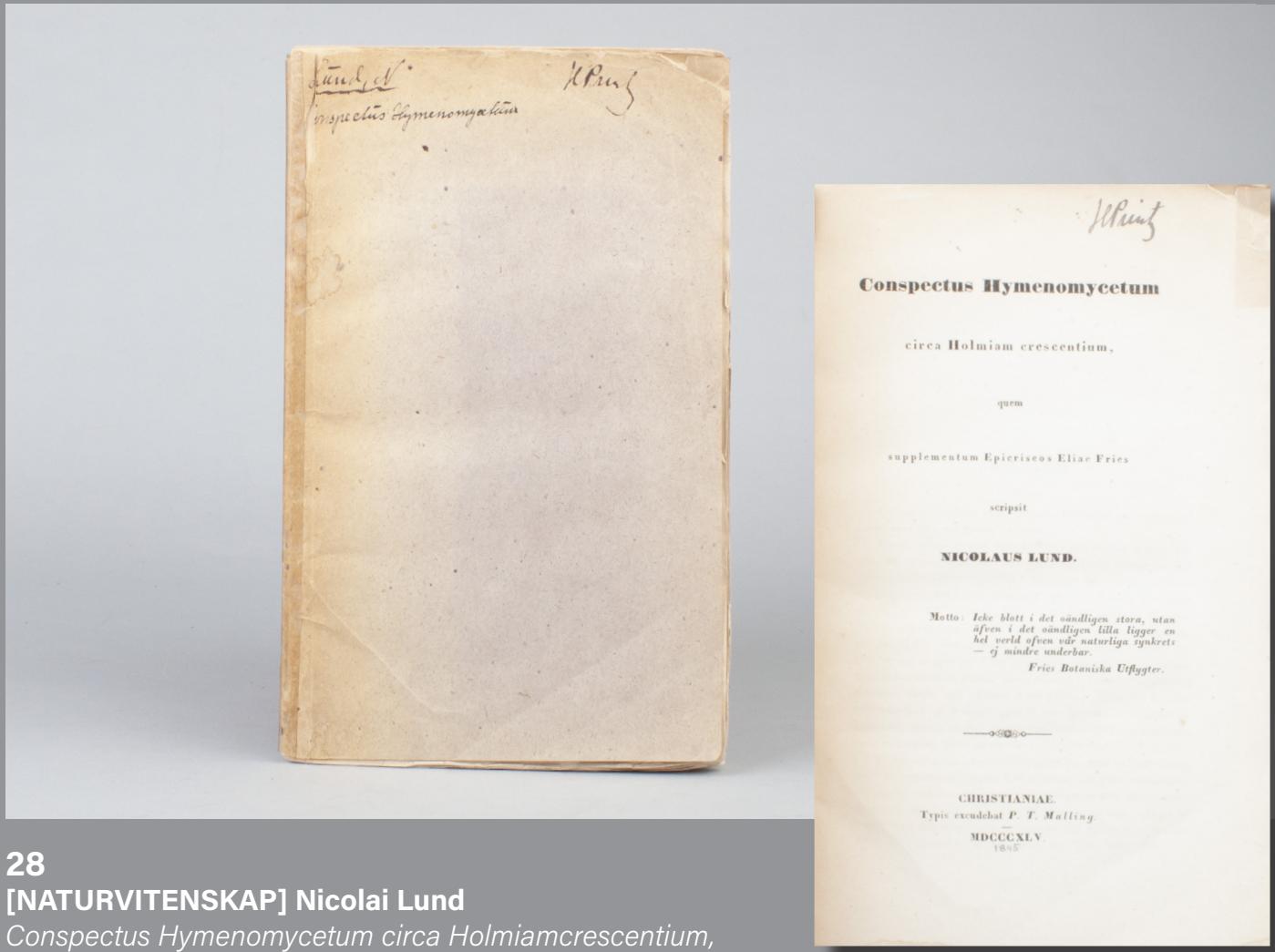
Den første danske plantogeografi.

Joakim Frederik Schouw [1789-1852], dansk botaniker og politiker.

PROVENIENS: Hans Christian Printz's navnetrekk på tittelblad.

1 500,-

28

[NATURVITENSKAP] Nicolai Lund

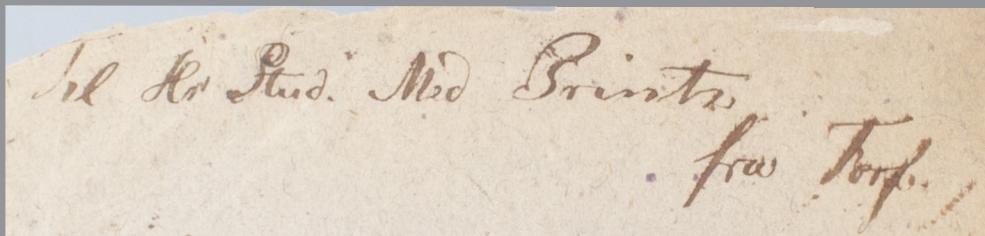
*Conspectus Hymenomycetum circa Holmiam crescentium,
quem supplementum Epicriseos Eliae Fries scripsit.*

Christiania: P. T. Malling, 1845. 8vo. [6], v, [1], 118 sider. Ubeskåret materie i blankt omslag.
Rygg forsterket. 5 cm rift i øvre del av fremre omslag, mot ryggstripe.

DEDIKASJON fra Lund til Hr. Stud. Med. Printz.

PROVENIENS: Hans Christian Printz's navnetrekk på omslag og tittelblad.

NICOLAI LUND [1814, DRAMMEN – 1847, VENEZUELA]

Nicolai Lund [1814, Drammen – 1847, Venezuela] var en norsk botaniker. Han studerte først filosofi og fikk Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs gullmedalje for en prisoppgave om den menneskelige frihet. Senere studerte han botanikk, og i 1843 ble han universitetsstipendiat.

Elias Magnus Fries [1794-1878] var en svensk botaniker og soppforsker. Med sine grunnleggende arbeider innenfor systematisk mykologi har han med rette blitt sammenlignet med Carl von Linné.
[SNL]

In 1844, a young Norwegian, Nicolaus Lund, received a grant from the University at Christiania (at that time, now Oslo, Norway) to work with Elias Fries. Although apparently stationed in Stockholm under the guidance of Fries Lund was directed to study lower plants, especially fungi and Fries requested that Lund write a book about the Hymenomycetes that were to be found around Stockholm. The resulting book, *Conspectus Hymenomycetum circa Holmiam crescentium*...ostensibly written by Lund, also contained some improved descriptions by Fries as a supplement to his *Epicrisis* of 1836-1838. The book was published in Kristiania, establishing a connection between Fries and the Norwegian botanical community.

Ronald H. Petersen & Henning Knudsen, "The mycological legacy of Elias Magnus Fries", IMA Fungus, 2015.

VEDLAGT: *Nor. Tidsskrift for Videnskab og Litteratur. Første Bind.* Udgivet af Det Norske Studentersamfund. Christiania: Abelsted, 1840. 8vo. [8], 642 sider. Samtidig halvskinnbind [Ch. Beichmann].

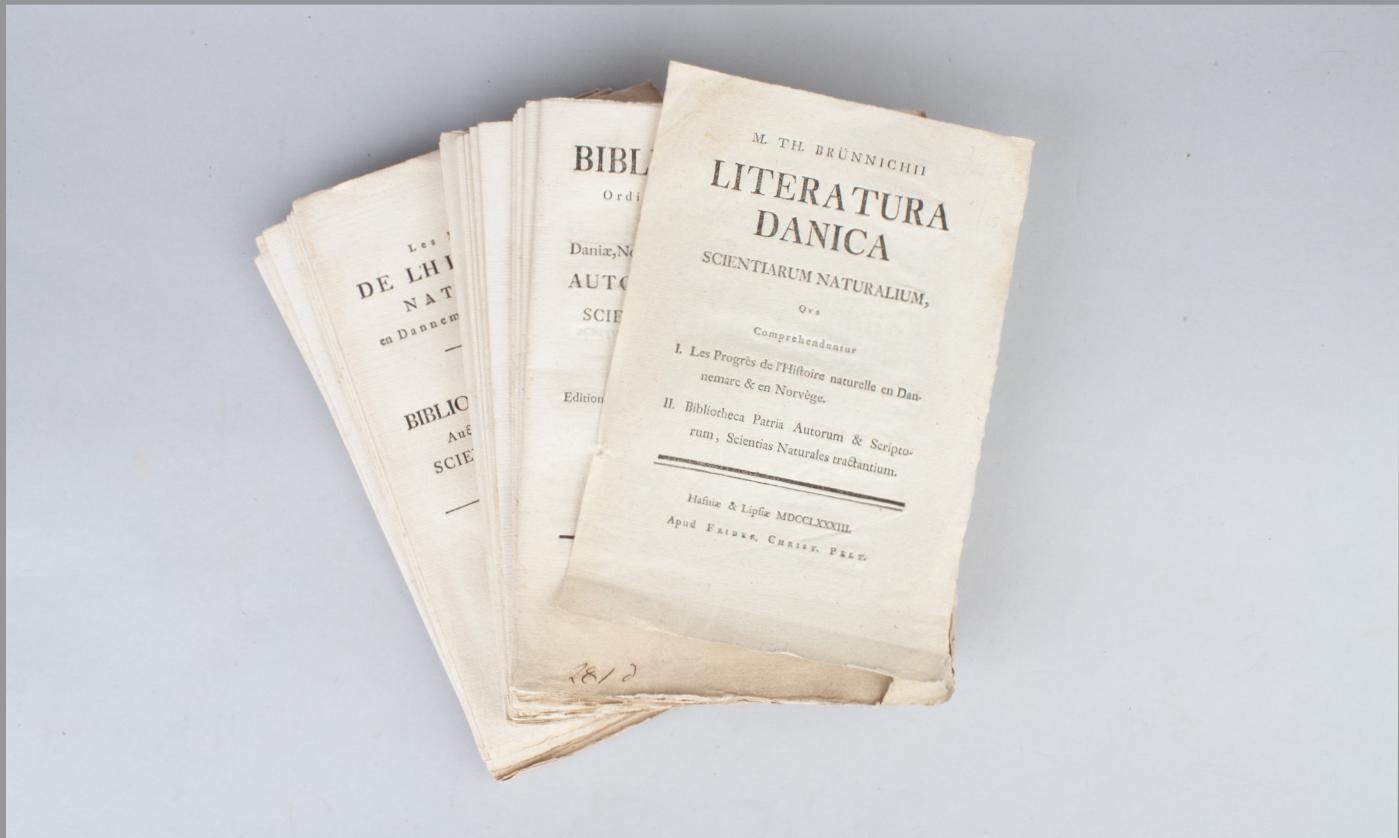
Noe overflateslitasje på rygg.

INNEHOLDER:

Nicolai Lund: *Om Friheds Existents i Naturen og i Besynderlighed i Mennesket. Af Student N. Lund.*

I følge J. B. Halvorsens forfatterleksikon, utgjør herværende to skrifter halvparten av hva Nicolai Lund fikk trykket og utgitt i sin korte levetid.

2 500,-

DEN FØRSTE BIBLIOGRAFI OVER DANSK-NORSK NATURVITENSKAPELIG LITTERATUR

29

[NATURVITENSKAP] Morten Thrane Brunnich

Literatura Danica Scientiarum Naturalium, Qva Comprehenduntur:

- I. *Les Progrès de l'Histoire naturelle en Dannemarc & en Norvège.*
- II. *Bibliotheca Patria Autorum & Scriptorum, Scientias Naturales tractantium.*

Del I er en fransk oversettelse av innledningen til Morten Thrane Brunnich's "Dyrehistorien" [1782], forfattet av Nicholas Jaques André Yanssens Descampeaux [1732-1795].

Del II er den første bibliografi over dansk-norsk naturvitenskapelig litteratur.

Et attraktivt sett!

Morten Thrane Brunnich [1737-1827], dansk-norsk zoolog og mineralog. Oppholdt seg i over lengre perioder i Norge 1784-1814, og ble direktør ved Kongsberg Sølvverk [1791] og oberberghauptmann.

4 500,-

BIBLIOTHECA,

Ordine Chronologico

Recensens

Daniæ, Norvegiæ, Islandiæ & Holsatiæ

AUTORES ET LIBROS,

SCIENTIAS NATURALES

Tractantes;

Additis

Editionis Loco, Tempore, Forma, Lingua &c.

Digesfit

MARTINUS THRANE BRÜNNICH,

Historia Naturalis Professor Hafniensis.

1783.

Les Progrès

DE L'HISTOIRE

NATURELLE

en Danemark & en Norvège.

Item

BIBLIOTHECA PATRIA

Auctorum & Scriptorum

SCIENTIAS NATURALES

Tractantium.

M D C C L X X X I I L

CLASSES PLANTARUM,

Quas,

Venia Ampl. Ord. Philos. Lund.

PRAE SIDE

CAROLO AD. AGARDH,

Bat. et Occ. Pr. Prof. R. O., ex ord. equ. Stellae Polari.
R. Ac. Sc. Holm., R. Ac. Occ. Holm., Ac. Cae. Leop. Nat.
cazioni, R. Soc. Scient. Litt. et. e. Gotthob., R. Soc. Patr.
Holm., R. Soc. Bot. Fenn. et Soc. Nat. eur. Berol. Sodalit.;
R. Soc. Occ. Brand. atque Mus. Bob. Membr. honor.; R.
Acad. Scient. Cadom., Soc. Linn. Paris., Soc. Linn. Cal-
vad., et Soc. Hist. Nat. Paris. Corresp.;
Soc. Physiogr. Lund. Secret.

P. P.

L. P. HOLMBERG,
Scansus.

Die xx Maij, Anno MDCCXXV.

L. H. Q. S.

P. I.

LUSDAE MDCCXIV.
Literis BERLINGIANIS.

30

[NATURVITENSKAP] Carl Adolph Agardh

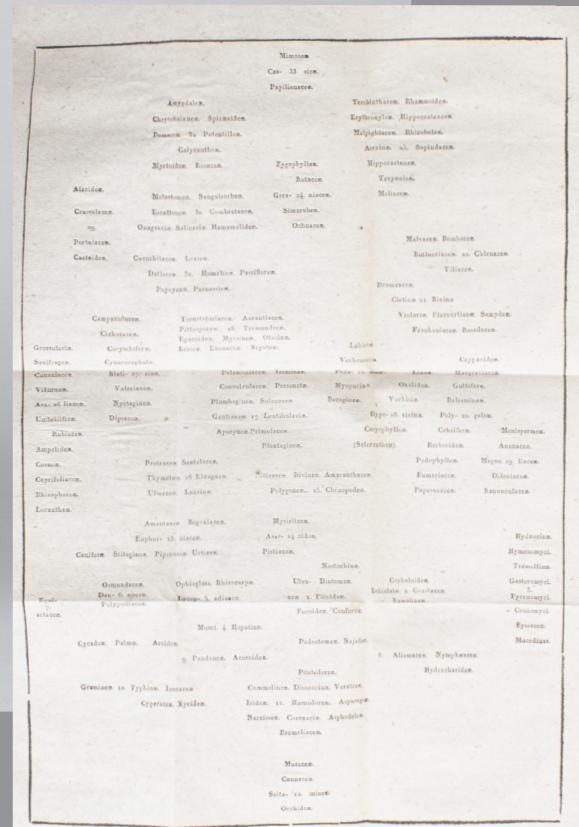
Classes Plantarum.

Lund: Literis Berlingianis, 1825. 8vo. [2], 22 sider + foldeplansje.
Trådheftet, ubeskåret, og usprettet, som utgitt.

Meget velholdt.

Carl Adolph Agardh [1785-1859], svensk teolog, biskop, matematiker, botaniker og økonom. Ansatt ved Lunds Universitet, som dosent i matematikk, i 1807 samt professor i botanikk og økonomi i 1812. I "Classes Plantarum" 1825, klassifiserte Agardh plantarter og -grupper på en ny måte, med en bedre taksonomi enn i tidligere verker.

1 500,-

ARIADNE.

HORTICULTURA
DANICA.
Hvorledis en Ærlig oc
nyttig Vrte-Have i Dannemarck
land antrefts / beprydts
oc ved Mact hol-
dis.
Mestendeal aff Forsørenhed bestreven
aff
Hans Rosmussen Block Vte-
gaarde-Mand.

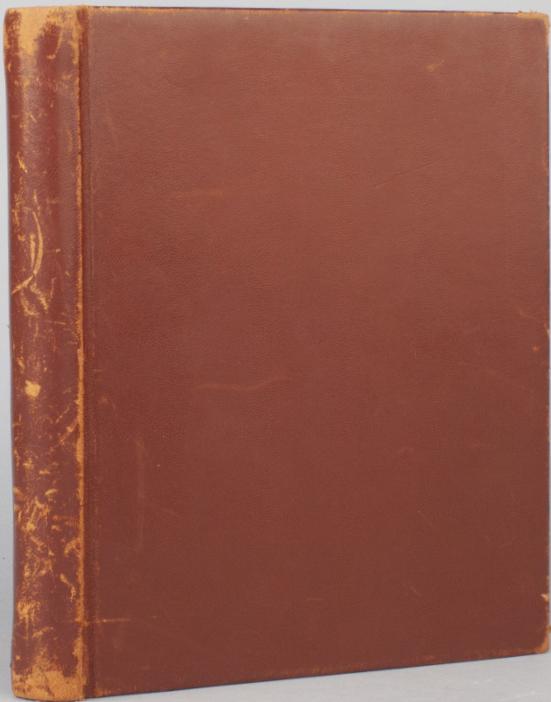
ERVOR. PARATIS

Eryct i Kjøbenhaffn / aff Peter
Hake / Aar 1647.
Paa Jørgen Holsts Bogfor: Bekostning / oc findts
hos hamme til kobs.

OPS.

31

[NATURVITENSKAP] Hans Raszmussøn Block

Horticultura Danica. Hvorledes en zirlig oc nyttig Vrte-Hawe i Dannemarck kand anrettis, beprydis oc ved Mact holdis. Mestendells aff Forfarenhed beskreffven aff Hans Raszmussøn Block, Vrte-Gaardz-Mand.

Kiøbenhaffn: Peter Hake, 1647. Liten 4to. [12], 129, [9] sider.

Mange tresnitt i teksten og på separate plansjer.

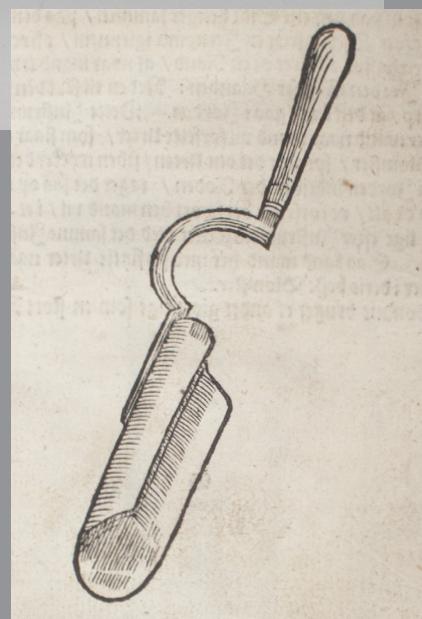
Senere enkelt helskinnbind.

Fortalen, trykksignert Hans Block er medbundet, men fortalen til leseren [2 sider] mangler. For øvrig komplett.

Bindets overflate med noe riper. Tittelblad forsterket i ytterkanter på verso. Enkelte sider med meget lite papirtap mot øvre snitt, dog uten teksttap.

PROVENIENS: Eierinskripsjon Nicolaius Ingebrigtsen Seliseth, 1825.

9 000,-

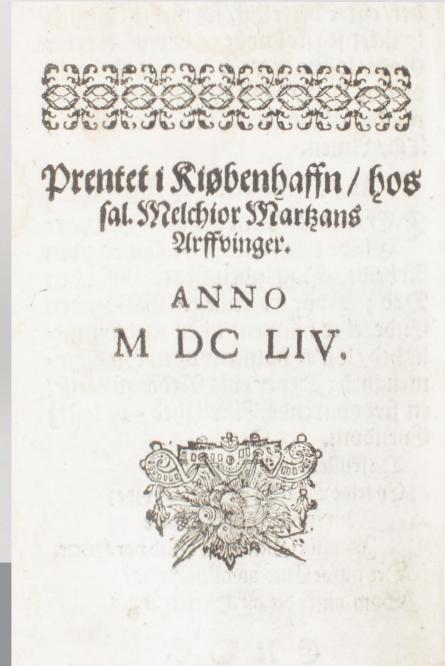
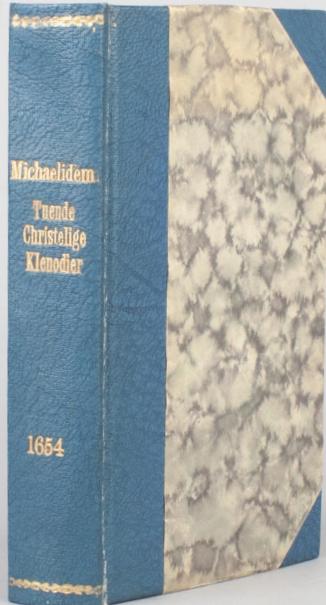

Der vides kun om Block, hvad han selv beretter i sin Bog "Horticultura Danica", nemlig at han har haft Tjeneste som Gartner forskellige Steder, blant annet ved "Croneborg". Bogen giver i øvrigt et Begreb om datidens Haver i Danmark.

Dronning Dorotheas søn Frederik II anlagde en række mindre haver, bl.a. ved Skanderborg og Frederiksborg slotte samt Lundehave ved Helsingør. Men ikke mindst introducerede han renæssancens fæstningsanlæg og bygningskunst med Kronborg Slot i 1575.

Lundehave var anlagt på en middelalderlig klosterhaves grund og som en murindhegnet renæssancehave med buksbomkantede kvarterer, som det ses gengivet på et stik fra 1658. I haven arbejdede Hans Raszmussøn Block. I danske havebog Horticultura Danica. nyttig Urte-Hawe i Dannemarck kand anrettis, beprydis oc ved mact holdis! Han har haft kendskab til udenlandsk litteratur og fortæller om havekunstens stil, planternes behandling og formering, redskaber m.m. Videre giver han råd om, hvorledes de forskellige bedformer afsættes med rette linjer og cirkelbuer samt beskriver indgående en mangfoldighed af planter, både køkkenurter, blomstrende planter og frugtræer.
landskabsarkitekter.dk/historie

32

[RELIGION] [Anders Mikkelsen Colding, også: Buch]

Andream Michaelidem

Tuende Christelige Klenodier. Det Første. Om Trøst oc Hielp imod allehaande Bedrøffelse / oc huorledis mand der under skal skicke sig effter GUDS Ord. Det Andet. Om en ret Beredelse til Døden / oc huorledis mand skal skicke sig mod dennem som ere Dødsuge / ved Døden henoffnede / eller oc haffve mist deris gode Venner. Den Christne Læsere til gode / Aff Otthonis Werdmöllers Tydske Skrift / fordanske ved Andream Michaelidem, Guds Ords Tienere udi Kolding.

Kiøbenhaffn: Melchior Martzan, 1654. Liten 8vo. [26], 164, [2], [26], 189, [1] sider. Frisk materie.

Anders Mikkelsen Colding [1560, Kolding – 1615, Bergen], utnevnt til Biskop i Bergen, 1608.

Dette er en nyutgivese av boken som først utkom i 1595.

Ehrencron-Müller II, side 273.

3 500,-

Tuende Chri-

stlige Klenodier. *Mic*

Det Første.

Om Trost oc Help imod al-
lehaande Bedroffvelse / oc huorles-
dis mand der under skal sticke sig
efter GUDS Ord.

Det Andet.

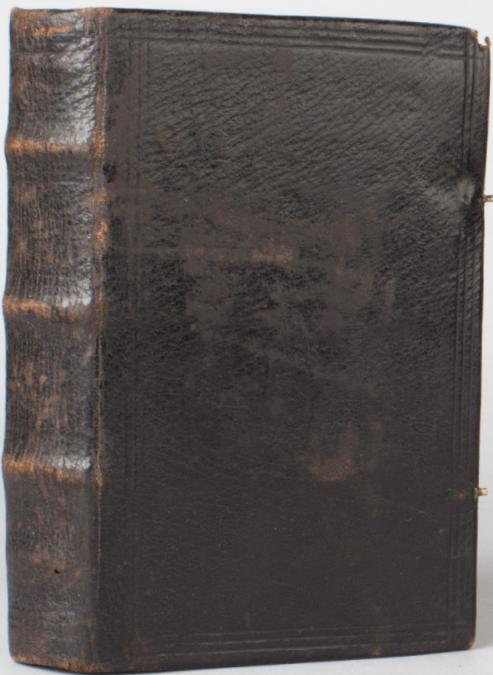
Om en ret Beredelse til Dø-
den / oc huorledis mand skal sticke sig
mod dennem som ere Dødsjuge / ved Dø-
den hensoffnede / eller ve haffve
mif deris gode Venner.

Den Christne Læsere til gode / Af
Orehonis Verdmöllers Thyske
Skrift / fordansket
ved

Andreas Michaelidem, Guds
Ords Tjenere udi Kolding /

Prentet i København / aff Melchior

Markan / Aar 1654. M.C.W.

33

[RELIGION] Danmaks og Norges Kirke-Ritual

Kjøbenhavn: Ernst Henrich Berling, 1738. 8vo.

342, [6] sider. Samtidig helskinnbind med enkel strekdekor og messingspenner.

Øvre hjørner noe støtt, svak overflateslitasje i skinnet.
For øvrig et fast og tiltalende eksemplar.

NORSK PROVENIENS:

Familien Astrup, med dateringer fra 1742-1935.

Innklebet ark med opplysninger til signaturene foran i boken:

Hans Astrup [1719-69], Kappelan i Os.

Niels Astrup [1717-92], Prost til Ørskog.

Nicolaj Astrup [1747-1802], Prost til Ørskog.

2. utgave av kirkeritualet for Danmark-Norge. 1. utgave utkom 1685.

2 000,-

34

[RELIGION] Danmarks og Norges Kirke-Ritual

Kiöbenhavn: Andreas Hartwig Godiche, 1761. 4to.
[8], 383, [9] sider.

Samtidig helskinnbind med nydelig marmorert snitt!

Noe overflateslitasje på bind, dog et fast eksemplar
med i all hovedsak meget frisk materie.

Eksemplar på skrivepapir.

PROVENIENS:

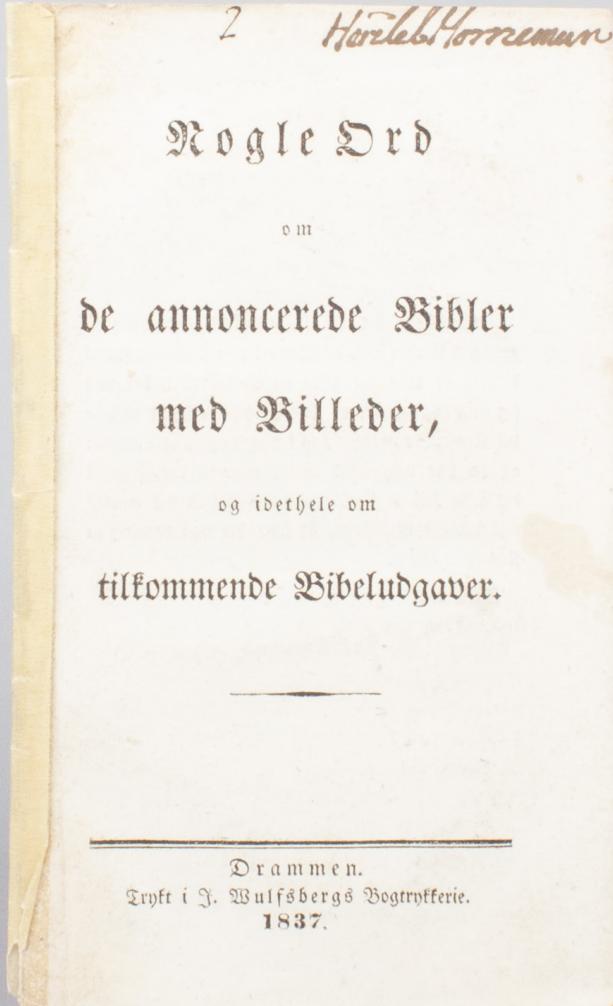
Anders Daae, med hans ex libris på forsats.

Denne reviderte utgave fra 1761 er i stor grad gjeldende den dag i dag.

1250,-

Endført det, da jeg nedskrev det Efterfølgende, var min Agt, af Mangel paa passende Plads derfor, at lade det blive en Avis-Artikel, bestemte jeg mig dog derefter af flere Grunde til heller at lade det fremtræde udenfor end i nogen offentlig Tidende: og da var mig intet Andet tilovers end, hvorvel det i sig selv er ligeså ubetydeligt, som det er vigtigt ved sin Gjenstand, at lade det vandre ud paa sine egne Been.

Drammen i Februar 1837.

35

[RELIGION] Hans Jespersen

Nogle Ord om de annoncerede Bibler med Billeder, og idethelse om tilkommende Bibeludgaver.

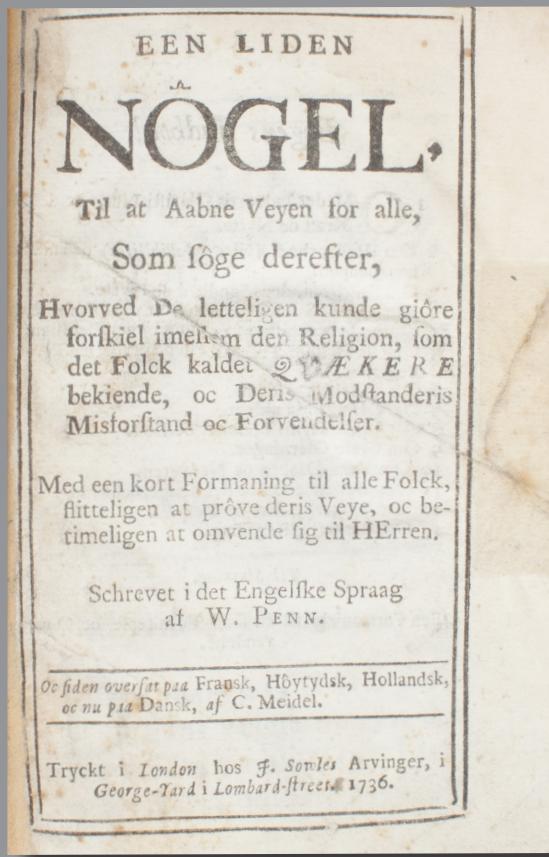
Drammen: J. Wulfsberg, 1837. 8vo. 16 sider.
Kombinert tittel og omslag. Nyere ryggstripe.

PROVENIENS: Navnetrekk på tittelblad "Herlseb Hornemann". Kan det være Eidsvollsmannen Christian Hersleb Hornemann [1781-1860]? Ved sin død skal hans rikholdige boksamling på rundt 10 000 bind, ha blitt testamentert til Universitetsbiblioteket i Christiania.

Hans Jespersen [1803, Kristiansand – 1840, Strømsø]. Student ved Drammens Latinskole fra 1823. Befordret til re. Kapellan i Drammen og Adjunkt ved Latinskolen, 1833. Utga rundt 10 mindre trykksaker, hovedsakelig trykt i Drammen.

400,-

DEN LANDSFORVISTE TELEMARKINGS ARBEID FOR KVEKERSAMFUNNET I LONDON

36

[RELIGION] [Christopher Meidel] William Penn

En liden nøgel til at aabne veien for alle, som søge derefter, hvorved de letteligen kunde gjøre forskjel imellem den religion, som det folk kalder Qvækere bekjende, og deres modstanderes misforstand og forvendelser: samt en kort formaning til alle folk, flittigen at prøve deres veie, og betimeligen at omvende sig til Herren. Schrevet i det Engelske Spraag af W. Penn. Oc siden oversat paa Fransk, Høytydsk, Hollandsk oc nu paa Dansk af C. Meidel.

Tryckt i London hos J. Sowles Arvinger, i George-Yard i Lombard-Street. 1736. [12], 55 sider. Kartonasjebind. Mindre sprekker i ryggstripe. Tittelblad forsterket i ytre marg. Notater på forsats. Bibliotheca Norvegica: Bind III, nummer 598.

3 500,-

*En liden Nøgletil
der Religion som det
Folk haaret Quakeres
lukkende.
London 1736.*

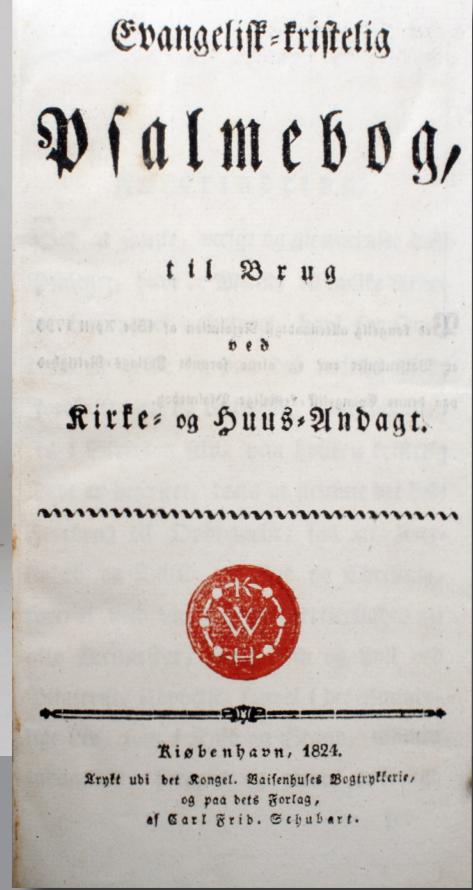
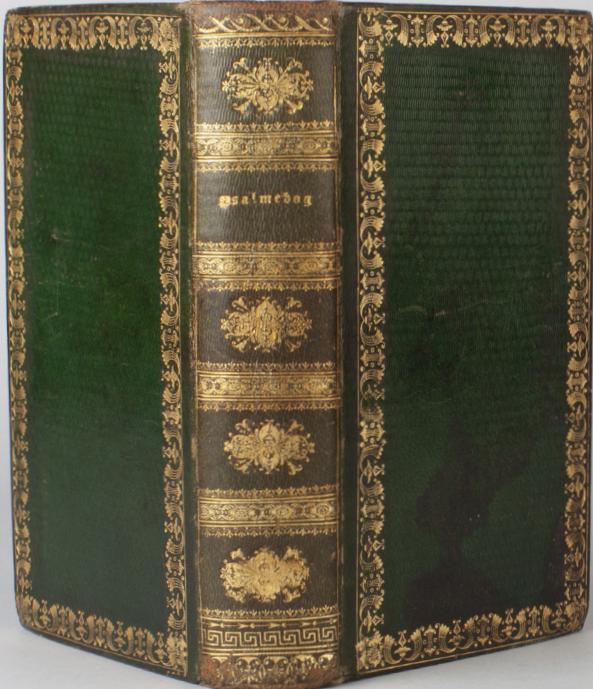
Christoffer Meidel (ca. 1659 – 1715).

Født i Langesund, Telemark. Døde i London, Storbritannia.

Meidel var utdannet i teologien, og i 1687 ble han i Christiania ordinert til prest for den nyopprettede danske og norske menighet i London. Det ble strid omkring hans person da han i gudstjenesten forsøkte å innføre en streng kirketukt i forbindelse med nattverd og forkynne oppfatninger som ble oppfattet som avvikende i forhold til luthersk lære. 1690 ble han avsatt fra sitt embete.

I 1699 sluttet Meidel seg til kvekerne og på tidlig 1700-tall kom han tilbake til Norge og misjonerte sin nye tro. Det gikk også rykter om at han med store pengemidler fra kvekerlederen William Penn lokket folk til å emigrere til den kvekerske kolonien Pennsylvania i Nord-Amerika. Etter kort tid ble Meidel arrestert, fradømt sine geistlige rettigheter og til slutt landsforvist.

Så sent som 1730 var Meidels kvekerskrifter kjent i adelige og militære kretser på Østlandet. Det førte til et kongelig sensurvedtak i 1740. Mye tyder på at Meidels oversettelser også var tilgjengelige i Norge tidlig på 1800-tallet, da kvekerne igjen gjorde seg gjeldende i deler av landet.

37

[RELIGION] Salmebok

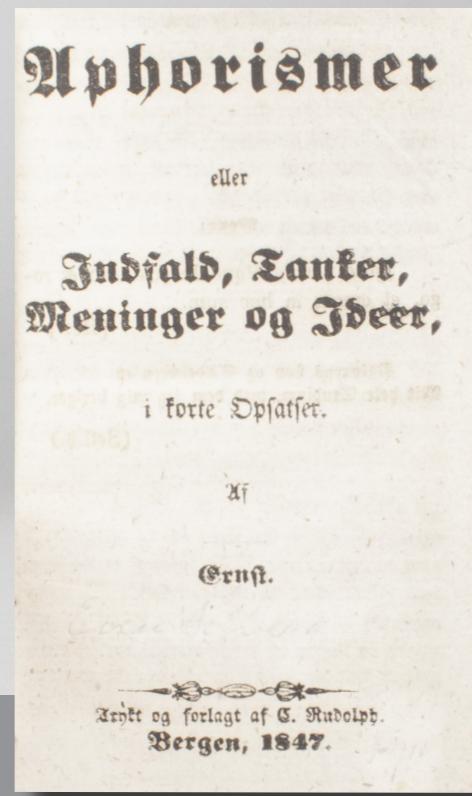
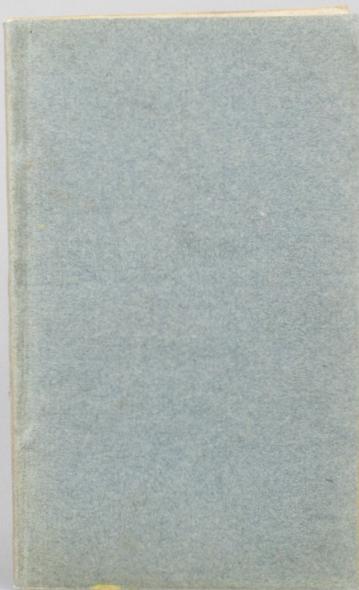
Evangelisk=kristelig Psalmebog til Brug ved Kirke= og Huus= Andagt + Collecter, Epistler og Evangelier paa Søn= og Helligdagene I det Ganske Aar, og vor Herres Jesu Christi Lidelses=Historie, dernæst Bønner for og efter Gudstienesten og aarlige Kirke=Bønner, samt Morgen= og Aftenbønner

København: Waisenhus, 1824. 8vo. 8vo, VIII, 440, 224 sider.

Grønt helskinnbind med rikelig gulldekor samt ytre og indre denteller i gull. Helt gullsnitt. Det Kongelige Wausenhus' stempel i rødt på tittelblad.

Svak platt på fordekkel. For øvrig et meget tiltalende eksemplar.

1 500,-

38

[Even Solberg] Ernst

Aphorismen eller Indfald, Tanker, Meninger og Ideer, i korte Opsatser.

Bergen: Rudolph, 1847. 12mo. 51 sider.

Samtidig kartonasjebind med gult snitt.

Velholdt.

500,-

39

[TOPOGRAFI] Erik Andreas Colban

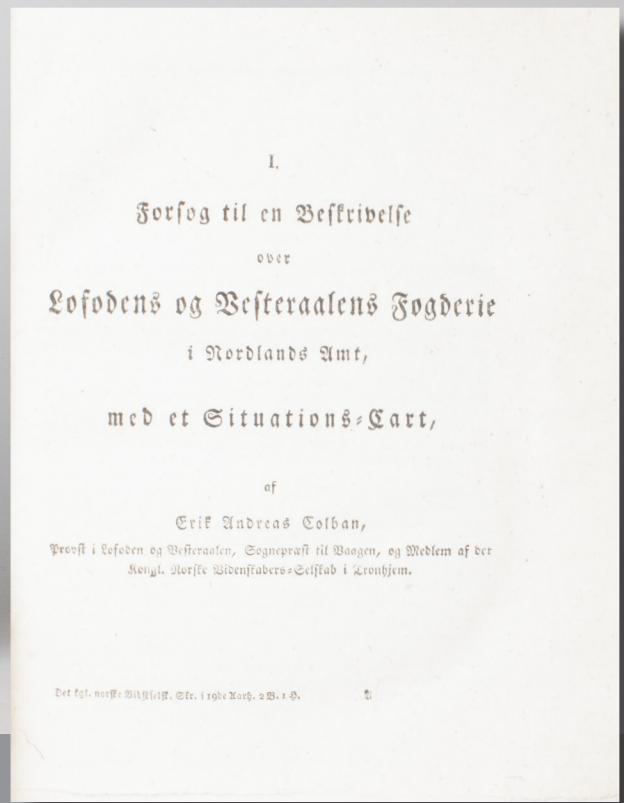
Forsøg til en Beskrivelse over Lofodens og Vesteraalens Fogderie i Nordlands amt, med et Situations-Cart, af Erik Andreas Colban. Særskilt aftrykt af det Kongl. Norske Videnskabers-Selskabs Skrivter.

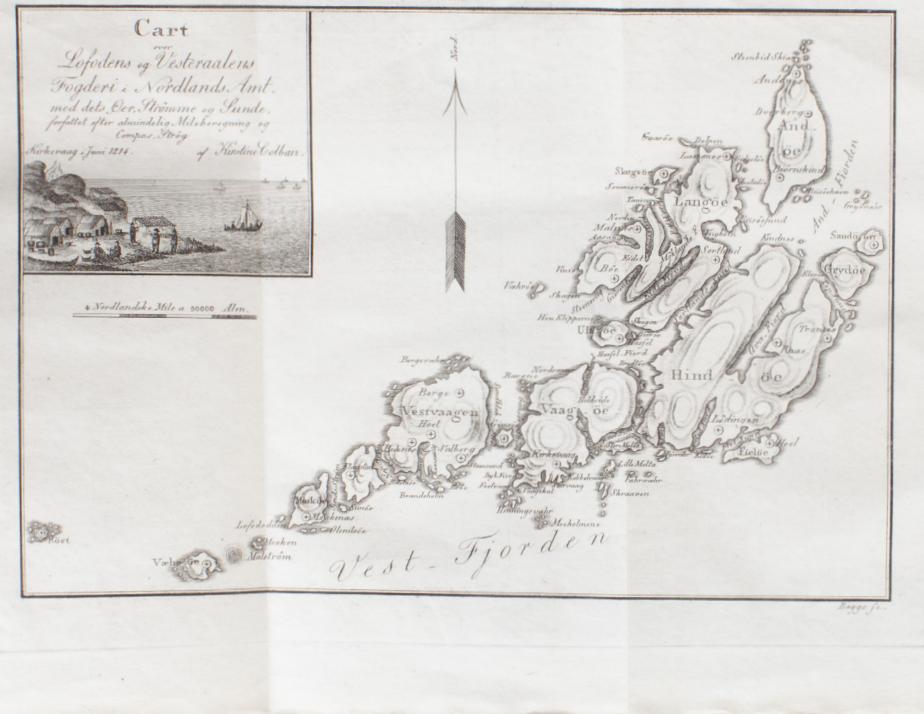
Trondhjem: [1818]. Det kongelige norske Videnskaberselskabs Skifter i det 19de Aarhundrede, 2det Binds 1ste Hefte, 1824. 4to, 22,5x18,3cm. 86 sider. Originalt omslag. Foldet kobberstukket kart: *Cart over Lofodens og Vesteraalens Fogderi i Nordlands Amt med dets Øer, Strömme og Lunde af Kristine Colban, Kirkevaag Juni 1814.*

Slitasje på ryggstripe. Materie og foldekart meget friske.

2det Binds 1ste Hefte inneholder i tillegg til Colbans skrift "Om de ubestemte algebraiske Eqvationer" av F. C. H. Arentz, pag [87]-191.

12 500,-

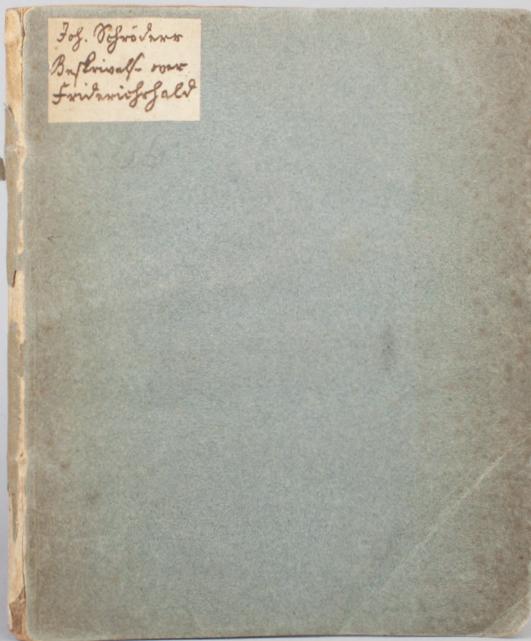

KOMPLETT MED KARTET FRA 1814 OVER LOFOTEN OG VESTERÅLEN

Erik Andreas Colban, 1760-1828, provst i Lofoten og Vesteraalen. Om denne boken sier Francis Bull: "(Den) er ikke ment som et videnskapelig skrift, men har den praktiske hensikt at vise "hvad denne Provinds er og kunde være" og ut fra en menneskealders stræv og dyrekjøpte erfaring kan Colban tale med myndighet om spørsmålene. Det interessanteste i beskrivelsen er dog kanskje den strenge, men indholdsrike karakteristik av befolkningen i distriktet, og skildringen av dens "Levemaade og Skikke".

Kristine Colban, 1791-1838, datter av Erik Andreas Colban, tegnet kartet i 1814, i en alder av 24 år. Hun er eneste norske kvinne nevnt i Will C. van den Hoonaard's "Map Worlds: A History of Women in Cartography", 2014.

40

[TOPOGRAFI] Johannes Schröder

Kort Historiske Beskrivelse Over Friderichshald Paa Riim sammenstrevet og med nødvendige Anmerkninger oplyyst [Sic!] af Mag. Johanne [Sic!] Scröder Rectore Scholæ der sammenstæds. Kjøbenhavn, Johan Jørgen Høpffner, 1729. [12], 114 sider. Liten 4to. Samtidig kartonasjebind med håndskrevet etikett på fordekkel. Noe papirtap i ryggstripens overflate. Stempler på fordekkels verso og tittelblad. Navntrekk på fordekkels verso. Noe bruntonet men god materie. Bundet uten register og erratablad bakerst.

Eksemplaretets tittelblad avviker fra Nasjonalbibliotekets eksemplar. Nederste linje "og findes hos ham nem til kiobs." er ikke med i Nasjonal- bibliotekets eksemplar. Da linjen over avsluttes med punktum og herværende linje starter med liten bokstav, kan det spekuleres i om dette hastig er tatt med noe ut i trykkeprosessen.

Et godt eksemplar av en av våre tidligste norske bybeskrivelser. Bibliotheca Norvegica, II, 4502.

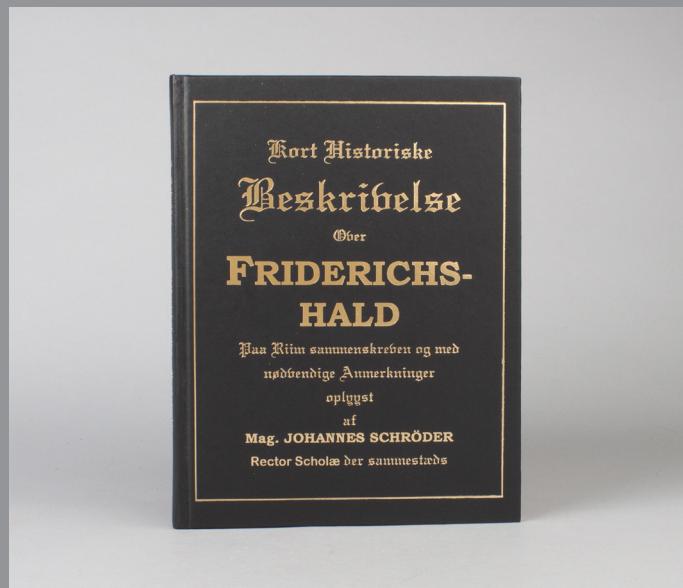
6 000,-

Om Byens første Tilstand.

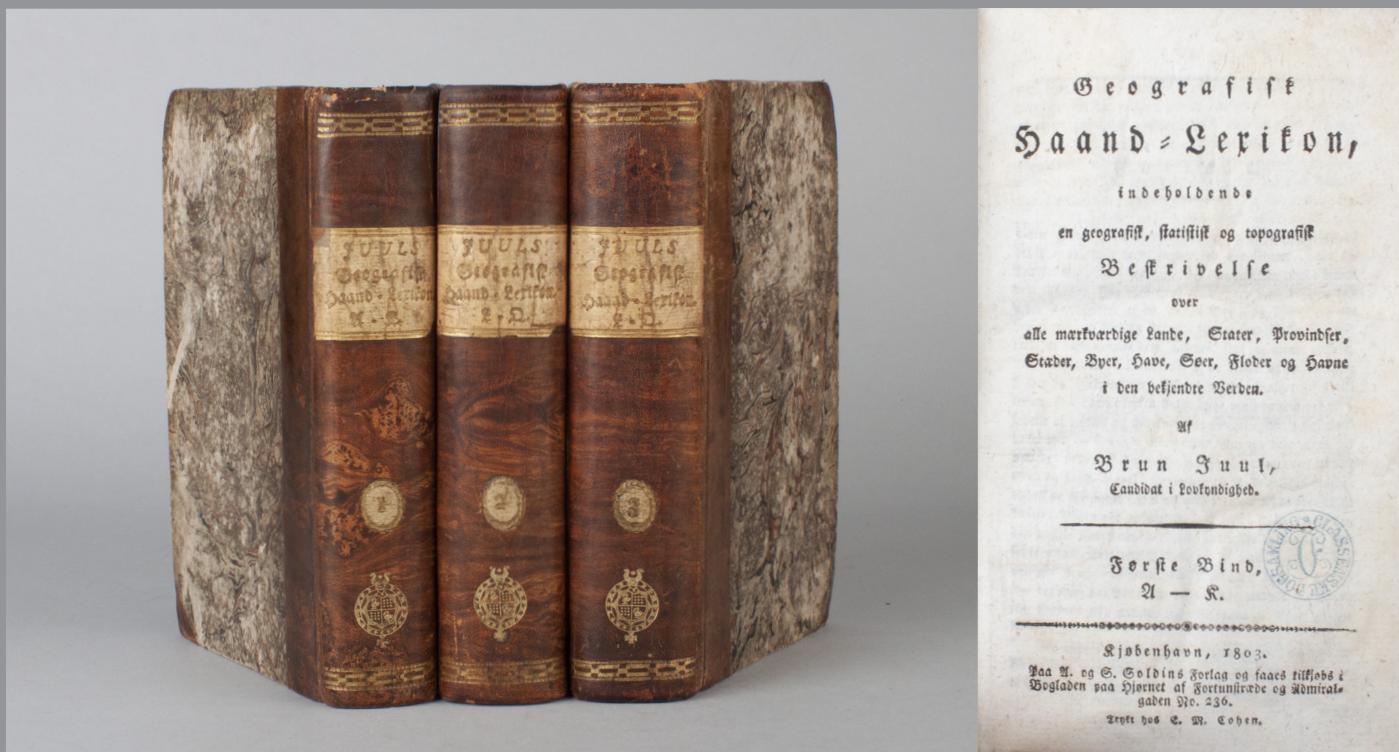
8

For nogle sneese Aar (12) var jeg et Fisker-Leje, (13)
Een Herre-Mand min Grund mest havde udi Eje, (14)
Jeg var da meget slet, faae Hytter all min Pragt,
Og hver forbie mig gik, ansaae mig med Foragt.
Af Klippens Steen og Hald er Stædet bleven kalden,
Og i de første Aar mand nevnede mig Halden, (15)

For nogle sneese Aar var jeg et Fisker-Leje,
Een Herre-Mand min Grund mest havde udi Eje,
Jeg var da meget slet, saae Hytter all min Pragt,
Og hver forbie mig gik, ansaae mig med Foragt.
Af klippens Steen og Hald er Stædet bleven kalden,
Og i de første Aar mand nevnede mig Halden.

VEDLAGT: Nyutgivelse ved Fredrikshalds Bokforlag, 1996.

41

[TOPOGRAFI] Brun Juul

Geografisk Haand-Lexikon, indeholdende en geografisk, statistisk og topografisk Beskrivelse over alle mærkværdige Lande, Stater, Provindser, Stæder, Byer, Have, Søer, Floder og Havne i den bekjendte Verden.

Kjøbenhavn: A. & S. Soldins Forlag, 1803-05. Små 8vo. VIII, 598, 604 + 640 sider.

Samtidige halvskinnbind. Noe støtte hjørner. Tittelblad i bind 2 løst, men vedlagt og helt intakt.

PROVENIENS: Classenske Bogsamling [stempler på tittelblader].

På side VIII skriver Brun Juul følgende: Den uindskrænkede Adgang, Hr. Professor Ramus har tilskædet mig til det Classenske Bibliotek, uden hvilken jeg ikke skulde være kommet til Kundskab om saamange af de bedste Hjelpemidler, og den humane Redebonhed, hvormed han ved alle Leiligheder har ydet mig sin Bistand, skylder jeg at omtale med erkendtlig Taknemlighed. Chr. Ramus [1765-1832], numismatiker og bibliotekar.

VEDLAGT: Kvittering på kjøp av bøkene i 1974 hos Rosenkilde og Bagger.
Prisen på dette nydelige settet var da 250,-.

1 500,-

Geografisk Haand-Lexikon,

indeholdende

en geografisk, statistisk og topografisk

Beskrivelse

over

alle mærkværdige Lande, Stater, Provindser,
Stæder, Byer, Have, Søer, Floder og Havne
i den bekjendte Verden.

Af

Brun Juul,
Candidat i Lovfondighed.

Første Bind,
A — K.

Kjøbenhavn, 1803.

Paas A. og S. Soldins Forlag og saaes tilførsel i
Bogladen paa Hornet af Fortuneharde og Admirals-
gaden No. 236.

Troft hos C. M. Cohen.

Bragnæs eller Bræ-
genæs, en Kjøbstad paa
den nordre Side af Drammens
Fjord, i Buskeruds Amt, Ag-
gerhusa Stift i Norge, 4 Mile
S. V. for Christiania, 6 Mile
fra Holmestrand, 11½ Mill fra
Svinelund, 60 Mile S. for
Trondhjem og omrent 65 Mile
N. til B. for Kjøbenhavn.

Beskrivelse over
Strømsøe, en liden
By ved Drammens
fiord.

CONRAD NICOLAI SCHWACH'S BOK OM NIDAROSDOMEN

- 1838 -

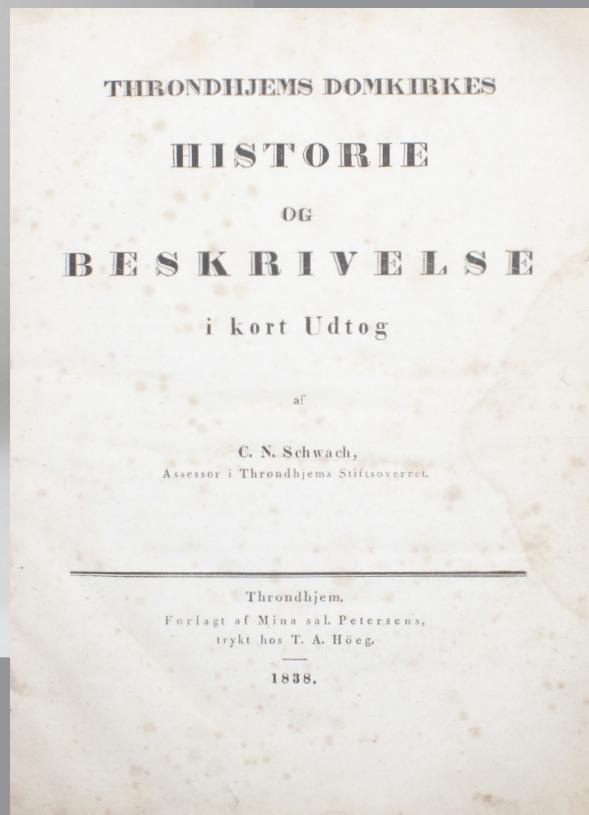

42

Conrad Nicolai Schwach

*Throndhjems Domkirkes Historie og Beskrivelse
i Kort Udtog.*

Throndhjem: Forlagt af Mina sal. Petersens. Trykt hos T. A. Höeg, 1838. 4to. [4], 38, [2] sider + 6 foldeplansjer [6. plansje feilnummerert VII, som utgitt]. Samtidig halvskinnbind.

Bindet med noe slitasje på rygg. Gjennomgående noe plettet materie.

Fra forordet: *De litograferede Plancher ere afkopierede efter de i Shiönings Værk optagne Prospecter, som af Maschis ere tegnede og kobberstukne, dog saaledes, at to Plader hos Schiöning ger ere sammendragne paa den 6te Plade. At Bogen først udkommer 3 Aar efter jeg indbød til Subscription derpaa er en Følge deels af Vidtlöf-tigheder, hvormed det her paa Stedet var forbundet, at faae Plancherne Lithograferede, deels af tilfældige Om-stændigheder, der have forsinket Arbeidet, efterat det var blebven bestemt at Plancherne skulde bearbeides i det imidlertid hersteds etablerede litografiske Officin, paa hvis Eierindens Forlag nu udkommer.*

(1852)

Opfordring til det norske Folc!

Throndhjems gamle Domkirke tiltrækker sig ikke alene som et overordentlig Oldtidsminde Alderdomsforeningens Øpmærkelses og Beværing, men bevarer sin Bedeutning for Folket, fordi saa mange af dets vigtigste og hæreste historiske Mindre findtes her i dette Tempel, som selv i dets nuværende forfaldne Tilstand hører Biduesværd om Førtids Størhed og uholdende Kraft.

Alt efter som Follets historiske Sands udviller sig, alt efter som den nuværende Slægt kommer til Bevægelsen om, at den Noget af Adreerne Amt rører sig i den, maa selvt om at kunne redde Nordens berigste Oldtidsdelen for den Undergang, hvortil Nicens tænde Land og sejlland slo Ligegyldighed mere end Naturledagelser og Kirkebygdebold bidindst synes at have viet den, formodes at blive mere og mere levende. Man har også Grund til at tro, at Erfenbelen af, at Throndhjems Domkirkes Restaurering vistelig er et Nationalforstørrelse, i seneste Tid er valt hos Folket, ligefrem denne Sang allerede i langere Tid har tiltrukket sig Statsstyrkens Øpmærkelse. Og dog kan og tor man vel ei med Sikkerhed vente, at Regierungens vil hører og Styringen bruge de venskellige Summer, der udfordres til et jaadant Restaurationsforetagende, saa rent et tilstrækkelig Biskefet havens for, at Nationen omfatter samme med levende Interesse.

Ledeet af disse Betragtninger vore Undertegnede at henvede sig til Almenebeden med Opfordring til ved manuelle eller ørklige Stillingssdrag at læge for Dagen i det ringste Ømfelt om, at den Deel af Throndhjems Domkirke, som endnu er højen i Grunde, maaette blive gjengivet sin oprindelige Stiftelse eller Dog Noget af sin færdens Glæde. Det tor man ei haabe, at disse Vidrag, selv under den heldige Fremgang af en ærlig Subskription i vort vndt befolkede Land, kunne blive tilstrækkelige til et saa betydeligt og kostbare Afsættelse Indstørrelse endog gjennem en langere Aarrække; men hvis Deftagernes Antal kan komme til at øgge Bevis, for at forstørret er et folkeligt, vil Staten nevne tage i Betræftning at tilslude, hvad der yderligere maatte paaafdes til Arbejdet Afsættelse, og haedes til Højsættet blive opnaet.

Medens nærværende forelskede Opfordring funn tilslæter al henvende Øpmærkelsen paa Sagen og at anbefale den til enhver fædrelandsmænnet Medborgers Deftagelse, vil det blive overdraget en her paa Stedet udsat Direction saavel at forte sig i Forbindelse med Mand i de forskellige Gne af Landet, hvilke funne anages at interessere sig for Sagen, som og at afdene Subscriptionsindbydelse til ved Pengesdrag at underlægge Foredragendet samt invitere at virke paa bedst mulige Maade for Niemandets Fremme.

Erz. Angell,	H. A. Angell,	T. Angell,	K. Arntzen,	Anton Bang,
Sæterspovl.	Søgneprest til Fruekloste.	Pers. Cap.	Sættammand.	Rector.
D. Bech,	J. P. Bye,	S. Barthmann,	Paul Smidt Dahl,	
Arktur.	Kobberstager og Stortingsmand.	Politiskar og Ordforer.	Kjendom og Formand.	
Darre,	B. Gjessendrop,	Th. Hirsch,	Holtermann,	H. P. Jensen,
Bisop.	Præst.	Inspektør for Realstolen.	Præst.	Bankdirektor og Stortingsmand.
O. A. Krognes,	Lerche,	Henr. Lysholm,	G. Meldahl,	
Bandsdirektor og Stortingsmand.	Procurator og Stortingsmand.	Borgersmester og Bankdirektor.	Bogholder og Formand.	
E. Meyer,	Chr. Monzen,	H. H. Müller,	C. Petersen,	
Krigscommissionar og Formand.	Med. Officer.	Adjunkt.	Res. Cap. til Domstolen.	
N. Schjølberg,	M. Spechmann,	Fréd. Storm,	Thome,	
Farver og Formand.	Sædelmager og Formand.	Præst.	Generalmajor.	
P. Ustad,	C. A. Wedel-Jarsberg,	F. Werelsten,		
Kjendom og Formand.	Auditor.	Præst.		

VEDLAGT:

[Subskripsjonsinnbydelse]

En kort Beskrivelse over Throndhjems Domkirke
(Fornemmelig efter Schøning).

Throndhjem: Trykt af L. A. Høeg, 1852. 4to. 8 sider
+ 2 foldeplansjer med 5 avbildninger. Originalt omslag.
Omslaget med mindre papirtap og forsterkning.

2 000,-

Subscriptionsindbydelse

til Fordele

for

Throndhjems Domkirkes Restaurering.

Foranledigt ved den i senere Tid, som det høres, tilhørende Interesse hos Nationen for at redde Oldtids Mindre fra Undgang, har enebet Indsænkeare af Throndhjems Byg træet at imødekomme et umiddelbart Ømfelt ved at sege Islandsbygten en national Subskription for at samle Vidrag til at have Throndhjems Domkirke — det Nordens berigste Bygdom om hvad Gudenes Kraft og Kunst har formaaet — af den Fordele, hvori Kirker og Forskellige på Folket og Staten lydt indværende Begivenheder har styrket den. En Opfordring til Folket i et dette Dimedt uheld og har været at leve i de offentlige Blode. Det er i Hensigt til denne Opfordring, at undertrænke til Subscriptions Jæbningsselskab og Ledning vaagte Befrielse Indbydelse Landsmand og Landmandinder i enebet Stilling og Alder til ved Pengesdrag at vise deres Deltagelse for dette Forstørrelse, som vihnof i særdeles Græ fortjener Understøttelse, — ikke allemaa paa Grund af de historiske Mindre saavel om vort lande som om det andre Dage, der smide sig til Kirken, men ogsaa paa Grund af den Bevægning, den gennem Grundlovens Fornemmelse om, at det politisk gennemført Kongeriket Lutheraner inviter i deres høje og anførskrude Rad, har saaret i vort lande Stats- og Folket.

Det Vidrag, som hver enkel Person — en Familielader naturligvis, om han vil, for hvort Medlem af sin Familie — kan vde, har en afstøt til kun 2 kr., for Ifølge Lettet Nogen, som har Villie, skal af Wangen paa Gne finde sig bindeet i at bidrage sin Skjøf til Sagns Fremme. Ligesom vi, ved at anfeste Vidraget faa last, har tilslættet en muligt, at give vor arværdige Domkirkes Restaurering til, hvad den har været, et vistlegt Nationalstingende, saaledes har vi paa den anden Side anført os forsvarede om, at, desværre Sagen, som vi ønske og vaabde, omfatter og understøttes af alle Folket, vi det lant anførte Vidrag ikke varer til hinder for Bærets Fremme. Det uforbundet anselige Summer, men hvis Folket ret mandsigt til understøttet Forstørrelsen, meget lant anførtes af 1.200.000 Menschen, vil endosse han en Stilling — glemmestigning for hvort Menschen — i et Aar indenfor 10000 Sp., — en Sum, der, om den kan indkomme i en Rette af Tax, vil afsige et rigtlig Vidrag. Men vistof er det ogsaa, netop paa Grund af det lave Vidrag for hvort Folket, uheldsagt, at Angen — Ung eller Gamle, Umbidet eller Umbidet — her Landet runt undræger sig for at vde sin Skjøf, hvis der skal urettes vedhængende.

Medes Sagen med den forsonende Interesse, tanke vi vistof i de kommende Aar ved Udenlands af nye Subscriptionslister at anmode om nye Vidrag, men man male saa dog, at Ingen forpligter sig for Fremmeden ved at give den første Gang, man kan naturligvis begynde og opbere at meddele vid Vidrag, naar man vil.

Vi have taadt om Bøllingningsdraget som et maanedligt Vidrag i Øerne, hvor selvsom Andsamlingen ved venligst understøttet værfest maanedlig, medens vi har træet det befrielsesmæssore at lade Andsamlingen paa Landet fortære funn vistof om Xaret. En højpricke Andsamling i vores vidstofte og tyndt befolkede Præstegjeld paa Landet vilde uden af Dovit være forbundet med uoverstindelige Besvare.

Forvært mottage af naturligvis med Fornemmehedle de store Vidrag, som Nogen af Interesse for Sagen maatte ville ydes dog deles saadanne Vidrag ubenyd den almændlige Subscriptionsindbydelse direkte tilslættet vedkommende Forstørrelse.

De indkomne Vidrag vilde uden Fortalning blive inskaffe i en autoriseret Sparebank eller paa Jolto i Banken; Kvittering for deles Modtagelse samme Regnaf vil blive meddelet gjennem de offentlige Blade.

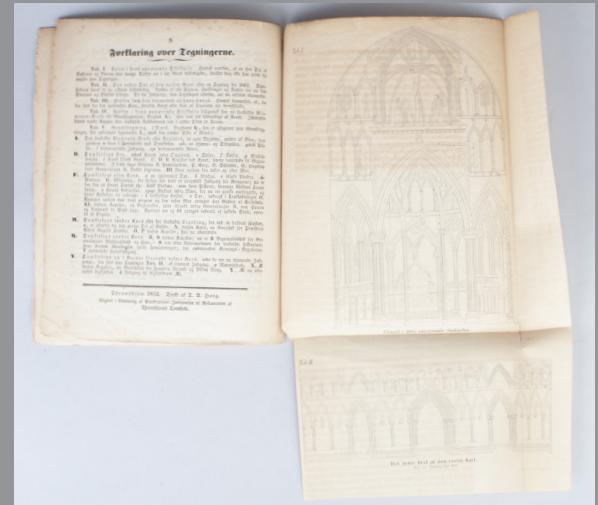
For at undrede et hær i de fra Throndhjem sternerne Dirriter samtidigvis manlænge noiere Kjendslab til Kirken, have vi foranledigt udspil et forn historisk Befrielse og negle Beginner af den. Denne Befrielse, ved hvil Højt Embete vil tunne danae sig i Forstørrelsen om dette Bøllingningsdraget Mefvervaret i vort Land, vil høve tilstille alle dem, hvil Daterelse for Vidragene Andsamling man maa paaflæbe.

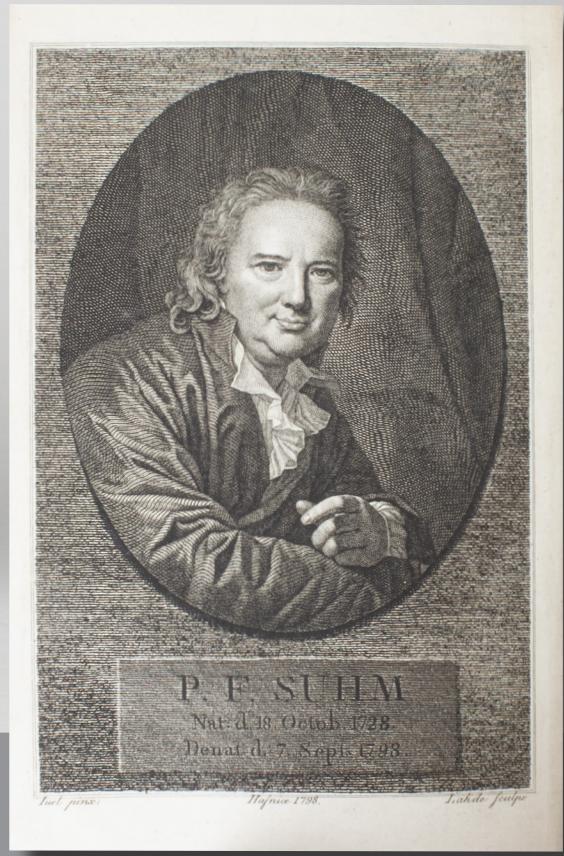
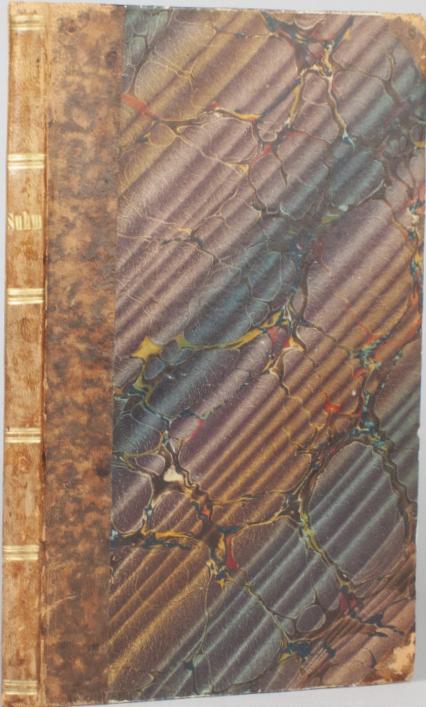
Herved vase da dette Forstørrelsen paa det Medste anbefalet vores Medborgere og Medborgerinde Deftagelse. Lad det blive erhæd, at det fede Kongers Folk ikke vil taale, at dette Minde hørte i Grus og forsvinde af Jordan!

Throndhjem, 4. Befrielse for Subscriptionsindbydelsen til Fordele for Domkirkenes Restaurering,
den 23de Mars 1852.

Darre,	G. Petersen,	H. H. Müller.	G. Meldahl.	K. Arntzen.
Formand.	Biscomand.			

D. Bech.	Th. Hirsch.	C. C. Piene.	D. A. Krognes.

43

[P. F. Suhm] Rasmus Nyerup
Suhm.

Kjøbenhavn: G. L. Lahde, [1799]. 8vo. 77 sider + portrett. Nær samtidig halvskinnbind.
Svakt støtte hjørner. Meget god materie.

Del av Lahdes "Samling av fortjente danske Mænds Portraiter med biographiske Efterretninger", som totalt presenterte 12 portretter.

750,-

TRYKKEFRIHETSTIDEN

Perioden vi kjenner som trykkefrihetstiden [14. september 1770 - 20. oktober 1773] ble innført av Johann Friedrich Struensee (1737-1772). Dette var en dansk-norsk politiker, født i Halle i Tyskland. Han tok doktor- graden i medisin i 1757, og ble ansatt som stadsfysikus i Altona i 1758. Struensee-familien hadde fostret flere leger, blant annet Johan Samuel Carl, som var livlege for kong Christian VI. Da kong Christian VII la ut på en lengre utenlandsreise i 1868, klarte Struensee gjennom sine bekjentskaper innen adelen å bli utnevnt til kongens reiselege. Christian VII led av en sinnssykdom som brøt ut allerede i ungdomsårene, noe som i de senere år utviklet seg til tungsinn og depressive perioder. Hans noe svekkede sinn ga Struensee muligheten til å innynde seg hos Kongen under reisen, og ved hjemkomsten ble han utnevnt til kongens nye livlege.

Struensee flyttet inn på slottet i 1770, innledet et forhold til dronning Caroline Mathilde, og oppnådde etter- hvert en politisk makt som endte med at han reelt sett var landets leder.

Struensee var tilhenger av opplysningstidens idéer. Han valgte å avvikle sensuren, og åpnet derved for fri offentlig samfunnsdebatt. Dette ble innført gjennom reskriptet av 14. september 1770. Struensee hadde håpet at dette ville føre til positiv offentlig omtale av de reformer hans styre hadde på trappene.

Dette fikk Struensee til dels rett i, men kun under en innledningsfase. Etter hvert rettes det i større grad kritikk mot Struensee, og hans forhold til dronningen blir hyppig diskutert. Den litteratur trykkefriheten avstedkom la i stor grad den "finere tone" til side og ga seg uttrykk i enklere og grovere ordelag, og ofte var det sterkt sammfunns- og styrekritiske problemstillinger som ble drøftet.

Struensee fant seg etter hvert nødt til å stramme inn på trykkefriheten, og innførte endringer gjennom reskriptet av 7. Oktober 1771. Dette krevde blant annet at boktrykker- og forfatternavn måtte oppgis i pub- likasjonene. Uviljen mot Struensee økte som resultat av hans mange nye lover som grep inn i befolkningens daglige liv. Natten mellom 16. og 17. januar kuppes Struensee og hans med-sammenvorne Enevold Brandt. De ender i fengsel med påfølgende rettssak. Struensee og Brandt ble henrettet ved halshugging 28. april 1772.

Ove Høegh-Guldberg, som hadde arbeidet målrettet mot avsettelse av Struensee, ble utnevnt til stats- og geheimekabinettssekretær i den nye regjeringen. Høegh-Guldberg gjeninnførte sensuren gjennom reskriptet av 20. Oktober 1773, som forbød å sette noe inn i bladene "som enten angaar Staten og Regeringen og almindelige Foranstaltninger, eller andre Stridsskrifter, især hvor Personer derved angrebes, ej heller Byrygter eller andre opdigtede Fortællinger, som indeholder noget fornærmelig eller uanständigt"

44

[-]

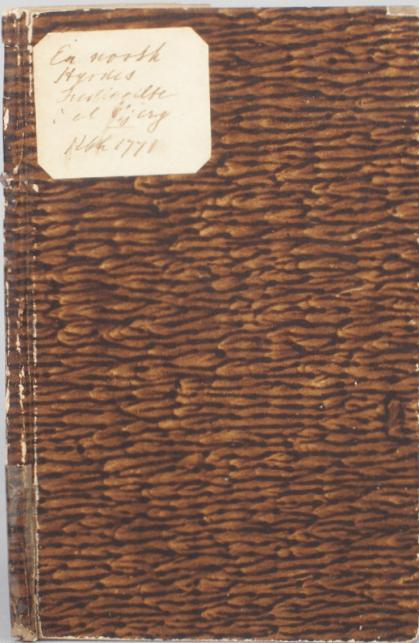
Jæppe Vægters Betragtninger over Staten og det almindelige Beste, samlede paa hans Natte-Vagt i Aaret 1771.

[København]: Sælges i Bogladen No. 8.
paa Børsen. 8vo. 16 sider.
Nyere ryggstripe.

1 000,-

Især var flyveskrifterne frugter af trykkefriheden, og her kunne Edvard Holm ikke holde sin dannelsesborgerlige foragt og forbløffelse tilbage: " Det første, der støder en Nutidslæser ved disse, er den Forening af Smagløshed og Plumphed, som betegner mange af deres Titler. Man tænke sig saadanne som 'Jeppe Vægters Betragtning over Staten,'" "Ole Smedesvends Begrædelser over Risengrød," "Fandens Tale til Smauserne," "Vor salige Bestemama Evas Natklokke," o.s.v. Desto værre svarede Indholdet kun alt for tidt hertil. Man forbause over den Dristighed, som ganske uvidende Forfattere havde til at ville tale med om alt muligt."¹⁰ Ved tohundredåret for trykkefriheden føjede Harald Jørgensen på dette område ikke noget nyt til Edvard Holms vurdering: "Det bør imidlertid allerede nu understreges, at en uhyggelig stor del af disse skrifter var af meget ringe kvalitet, og at man, som Suhm tilrådede, helst bør negligere dem fuldstændigt. De er intet værd. Dette forhold bør imidlertid ikke overskygge den kendsgerning, at der i denne litteratur også var meget af interesse og varig værdi."

Henrik Horstbøll: Bolle Willum Luxdorphs samling af Trykkefrihedens skrifter 1770-1773, Fund og Forskning, 2005.

45

Immanuel Christian Grave

[1739 Rygge, Østfold – 1820, Sauda]

En Norsk Hyrdes Indtagelse i et Bierg.

København. Trykt hos Johan Rudolph Thiele.

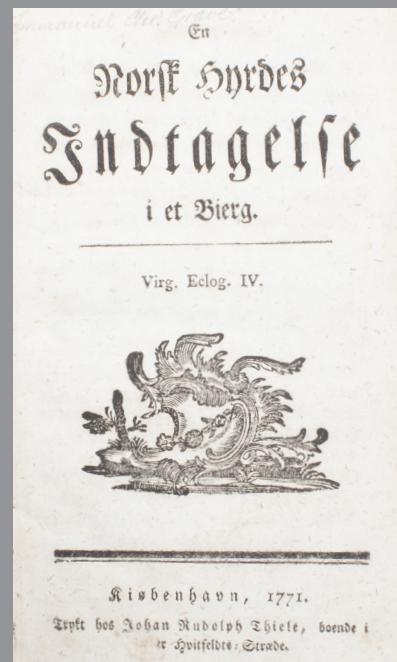
1771. 47, [1] sider.

Samtidig kartonasjebind. Svak slitasje på rygg.

PROVENIENS: Hjalmar Pettersen

Bibliotheca Norvegica II, 3085.

1 000,-

Nordmænd greb også trykkefrihedens mulighed for at rejse kritik af monopolhandel. Den skarpeste kritik af Norges stilling under den dansk-norske enevælde rejste præsten Immanuel Christian Grave. Han var en såkaldt "kartoffelpræst", som i 1770erne korresponderede med P.F. Suhm om agerdyrkning og anskaffelse af letlæselige skrifter om kartoffeldyrkning. I hyrdefortællingen og drømmesynet **En Norsk Hyrdes Indtagelse i et Bjerg**, som blev trykt hos J.R. Thiele i 1771, lod han sin hovedperson se ind i fremtiden, hvor han fik at vide: "Det nordiske Peru skal ikke længere blive et Rov for fremmed Begierlighed, eller eders Metaller støbes til eders egne Lænker." Frihandel skulle bane vejen for en lykkelig fremtid for Norge med dets rige naturprodukter og sikre havne: "Alt dette raaber paa Handel og Frihed i Handel. Skal denne blomstre, da maae den giøres saa fri som muligt."

Henrik Horstbøll: Bolle Willum Luxdorphs samling af Trykkefrihedens skrifter 1770-1773, Fund og Forskning, 2005.

Trønderen Jacob Christian Bie [1738-1804] og trykkefrihetlitteraturens "startskudd".

Bies livsløp var noe utenom det helt ordinære. Han ble født i Trondhjem, men reiste kort tid etter avsluttet studenttid (1755) til København. Her levde han av hva pennen måtte bringe ham av inntekter. I 1765 forfattet han noen *Originale Danske Moralske Fabler i bunden Stiil*. For å oppnå imprimatur (forhåndsgodkjennelse for trykking av boken) fra Kratzenstein tilegnet Bie boken vedkommendes kone. Hun var Bie dog fullstendig ubekjent. Rett etter utgivelse ble boken beslaglagt. Boken ble funnet for dristig, og direkte oposisjonell mot styremaktene. Boken ble konfiskert og Bie ble dømt til hensettelse på Christiansø, en liten dansk festning- øy 2 mil nordøst for Bornholm. Bie flyktet til Norge, unnslapp fengslingen og ble benådet i 1766.

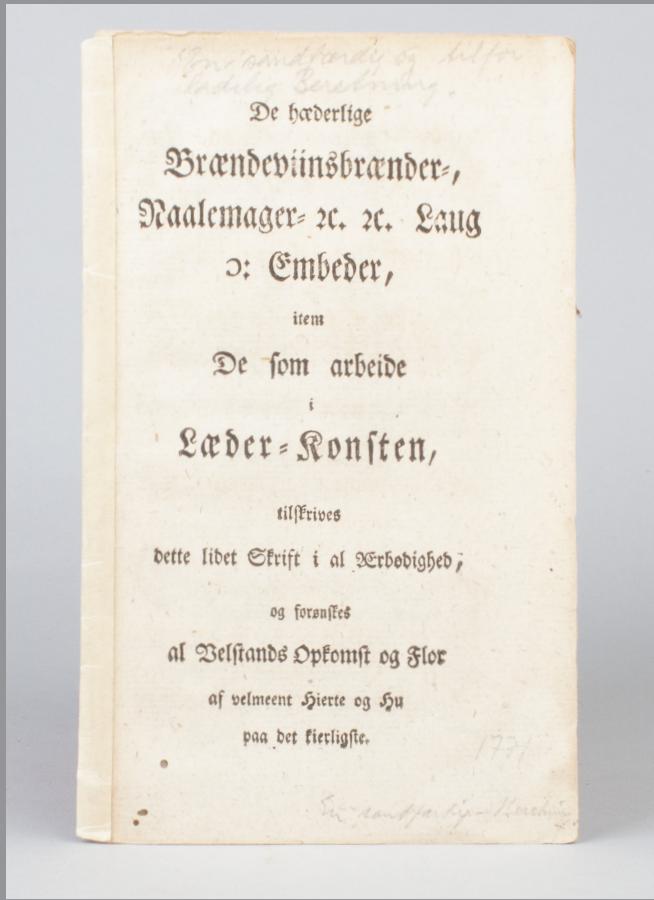
Bie fortsatte sine skrivelser, og Struensees opphevelse av sensuren må ha vært en kjærkommen gave for ham. Han innledet den store rekke av trykkefrihetsplakettene med *Philopatreias' trende Anmærkninger* (23/11 1770) hvor han kritiserer flere offentlige forhold og spesielt geistighetens lønnsordninger.

Dette flyvebladet blir ansett som opptakten til det store antall grovere og "ufine" samfunns- og styremaktskritiske trykksaker som ble utløst ved bortfall av sensuren. Bies hovedmål med skriften var å være å kritisere den, i hans øyne, urimelig høye lønn som prestene samt klokker og graver hevet.

Antikvariat Bryggen, katalog 73.

Nogle studenter, som skulle blive trykkefrihedens flittigste skribenter, deltog også i Philopatreias-debatten: Søren Rosenlund, Christian Thura og Martin Brun. Ingen af dem havde udgivet noget, før skriften gjorde dem til forfattere. Søren Rosenlund var den ufarligste af dem. Han skrev under pseudonymet Junior Philopatreias [...]. Rosenlund kastede sig ud i de fleste af de verserende debatter i trykkefrihedens første år uden at have noget særligt på hjerte, men det var et tegn på, at han blev læst, at veterinærvidenskabens førstemand P.C. Abildgaard, som var anmelder ved Kritisk Journal, udsendte ikke mindre end tre tilintetgørende pamfletter mod Rosenlund under pseudonymet Rosentorne.

Henrik Horstbøll: Bolle Willum Luxdorphs samling af Trykkefrihedens skrifter 1770-1773, Fund og Forskning, 2005.

46

[Peder Christian Abildgaard?]

De hæderlige Brændeviinsbrænder-, Naalemager-, etc. etc, Laug, dvs., Ebmeder, item de som arbeide i Læder-Konsten, tilskrives dette lidet Skrift i al Ærbødighe og forønskes al Velstands Opkomst og Flor af Velmeent Hierne og Hu paa det kierligste.

[København, 1771?]. 8vo. 32 sider. Nyere ryggstripe.

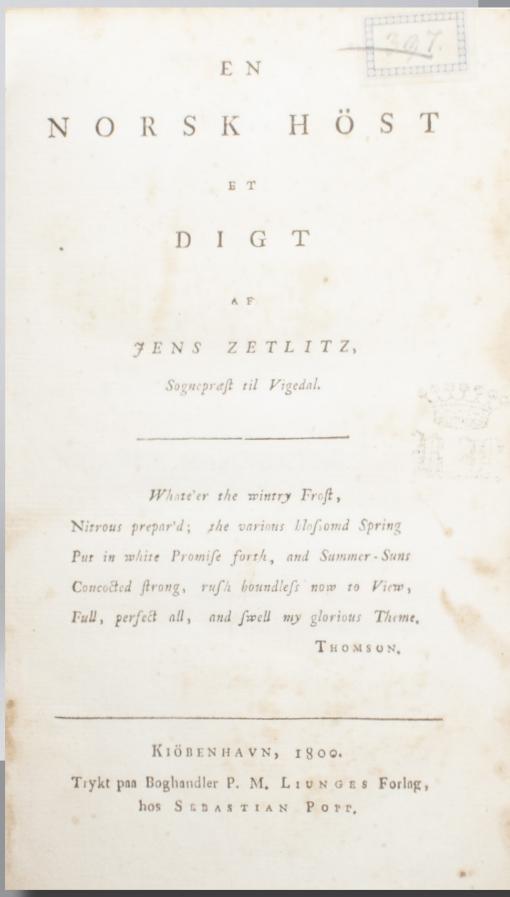
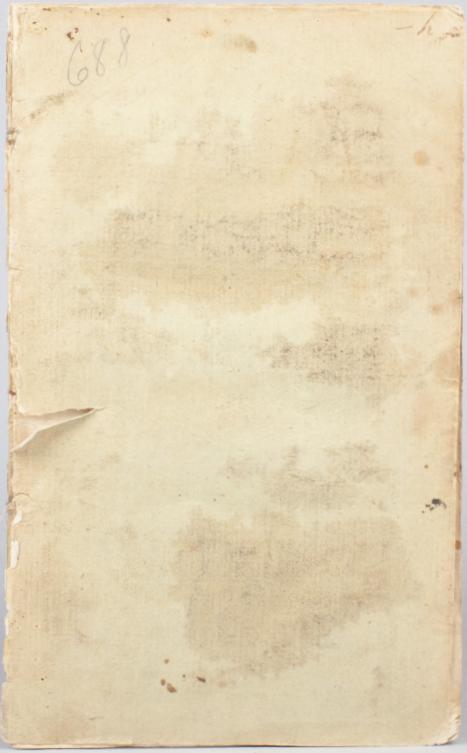
PROVENIENS: Jonas Skougaard, med hans notater.

2 500,-

Peder Christian Abildgaard [1740-1781], dansk lege og veterinær. Grunnlegger av veterinærstudiet i Danmark og Naturhistoriks Selskab [1789]. Abildgaard utga i 1771, under pseudonymet Rosentorne, pamfletten "En sandfærdig Beretning om Junior Philopatreias Død og Begravelse, samt Beskrivelse over hans Parade-Seng og en Samling Vers tilligemed en Liig-Tale, holt af Mag, Klerkerup." Se Bibliotheca Danica III, spalte 1411.

Herværende pamflett inneholder samme inndeling, dog med avvikende tittel.

Fra siste kapittel: "Velmeent Erindring til Junior Philopatreias. Caput insanabile tribus Anticyris (Paa Dansk: De har Stærk Hovedpine). Jeg ser Du har kun liden Hierne, og kunde gierne lade være baade at Skrive for og imod Laugene [...]"

47

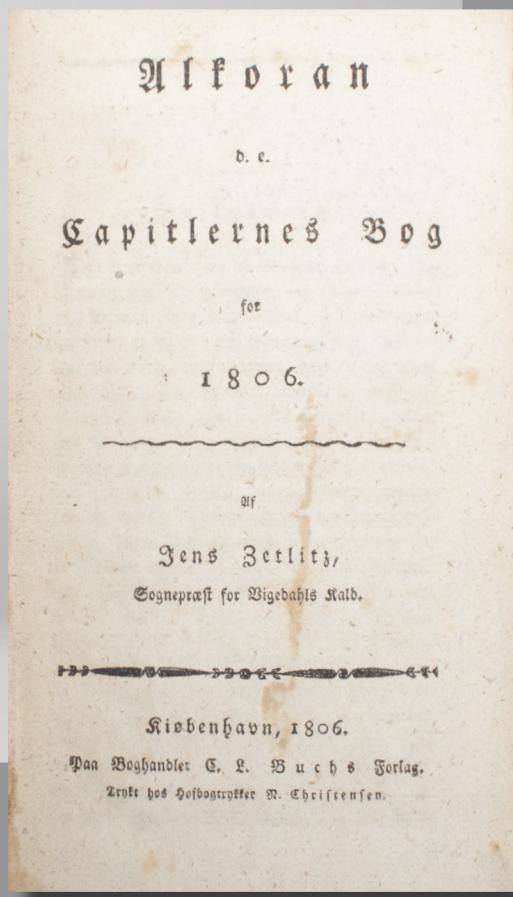
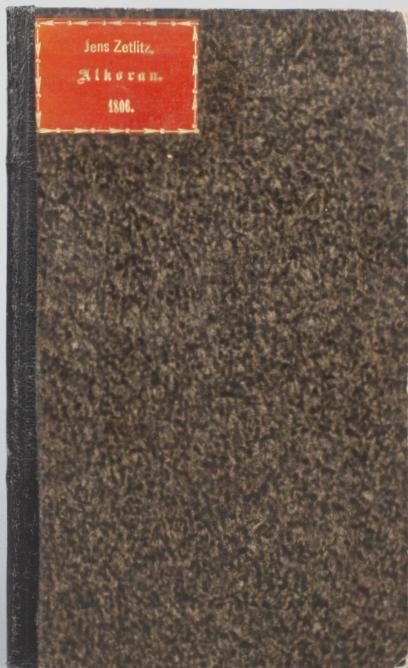
Jens Zetlitz

En Norsk Høst. Et Digt af Jens Zetlitz, Sognepræst til Vigedal.

Kiöbenhavn: P. M. Liunges Forlag, 1800. 8vo. 66 sider. Originalt blankt omslag.

Omslaget smusset og med sprekk i ryggen, delvis løst fremre omslag. Tittelblad svakt t nummerlapp. For øvrig et fast eksemplar med kun mindre svake pletter mot ytre marg enkelte steder.

1 000,-

48

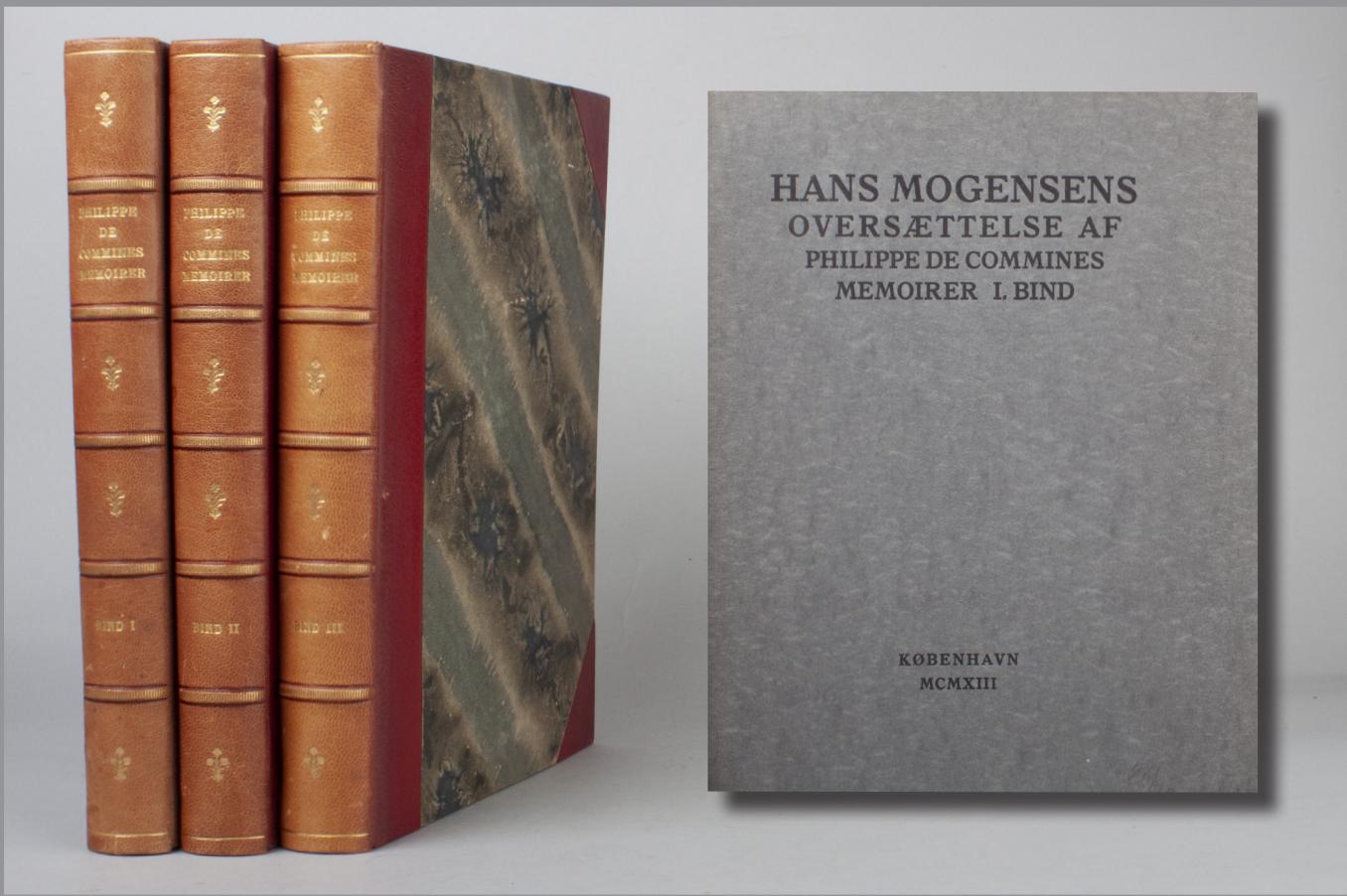
Jens Zetlitz

Alkoran d.e. Capiternes Bog for 1806. Af Jens Zetlitz, Sognepræst til Vigelahls Kald.

København: C. L. Buchs Forlag, 1806. 8vo. 40 sider.

Nær samtidig kartonasjebind med tittelfelt i rødt skinn på fordekket.
Svak platt på tittelseite. For øvrig velholdt.

1 500,-

49

[MEMOIRER TRYKT ETTER 1850] **Philippe de Commynes**

Hans Mogensens oversættelse af Philippe de Commynes memoirer.

Med understøttelse af Carlsbergfondet udgivet af Poul Nørlund. Ordbog af Kr. Sandfeld.

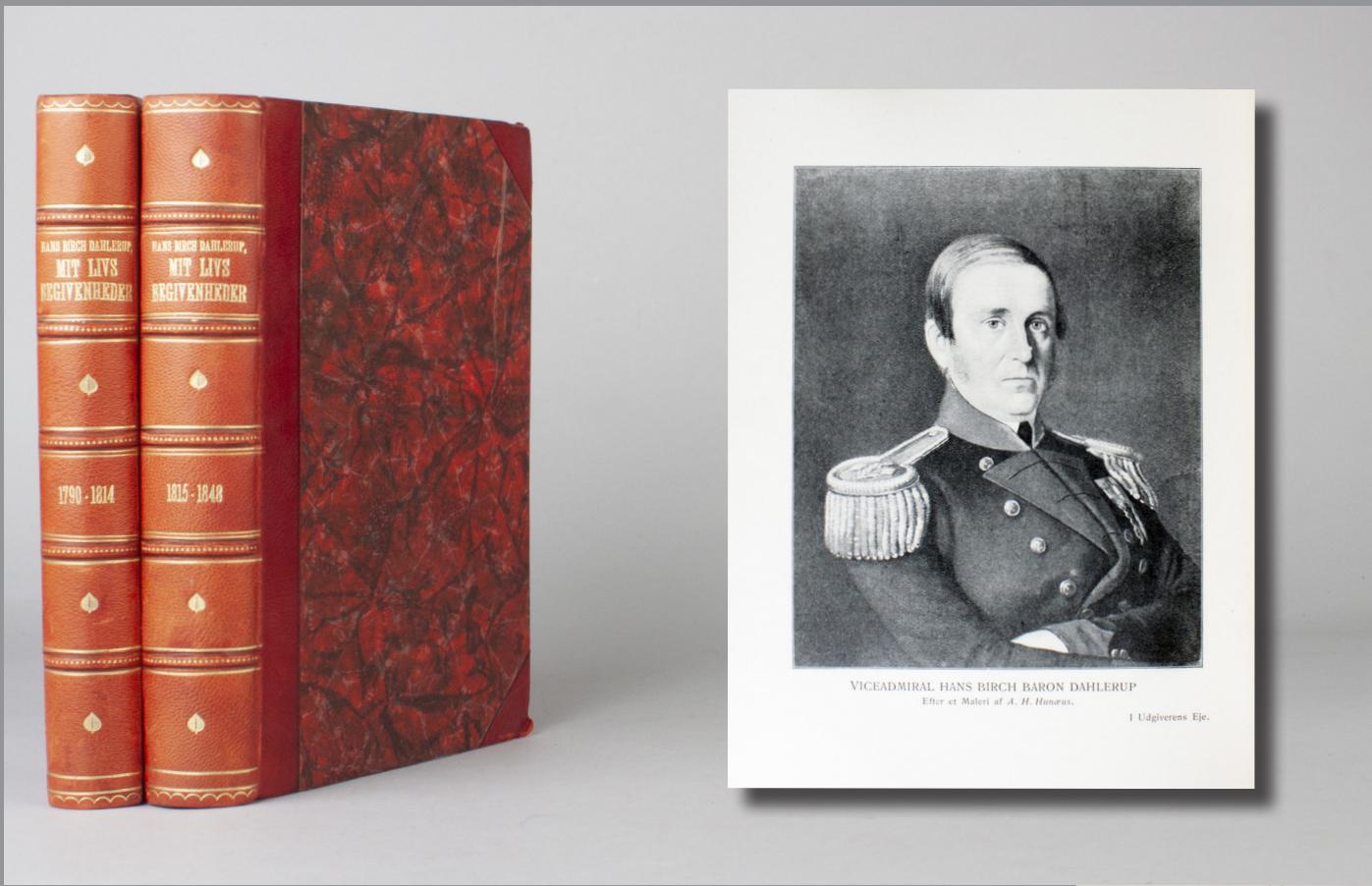
København: Gyldendal, 1913-17. Folio. [8], 306, [1] + [4], 334,+ [1] + [4], XXVIII, 3 faksimiler, [2], 350 sider.
Røde halvskinnbind [Refsum], bundet med alle for- og bakomslag. Bind I + II har i tillegg medbundet ryggstripe. Blekede rygger, for øvrig et velholdt sett.

Opplag: 300 eksemplarer.

Philippe de la Clite de Commynes [1447-1511] var en fransk statsmann og historieskriver.

Commynes oppholdt seg ved Karl den dristiges hoff i Burgund og senere hos Ludvig XI i Frankrike. Han forfattet berømte memoarer om Ludvig XIs og hans sønn Karl VIIIIs liv og regjering.

1 500,-

VICEADMIRAL HANS BIRCH BARON DAHLERUP

Efter et Maleri af A. H. Hansen.

I Udgiverens Eje.

50

[MEMOIRER TRYKT ETTER 1815] [Hans Birch Dahlerup] Joost Dahlerup

Mit livs begivenheder 1790-1848. I-II.

København: Gyldendal, 1908/09. 8vo. [6], 296 + [2], 359, [1] sider.

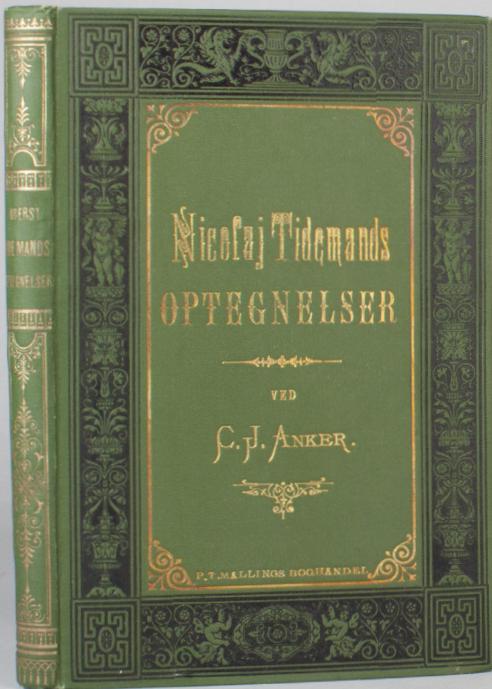
Røde halvskinnbind. Svakt støtte hjørner.

PROVENIENS: Eiler Schiötz, med hans notater på forsatsbladets verso i bind I.
Eiler Schiötz: Itineraria Norvegica, nr. 246, II.

Hans Birch Dahlerup [1790-1872], baron, dansk sjøoffiser. Antatt som kadett i 1802, kontreadmiral 1849. Var med i kampen ved Sjællands Odde 1808, tjenstegjorde deretter en tid i Norge og deltok i kamp mot britiske marinefartøyer. Trådte 1849 i østerriksk tjeneste, ble utnevnt til viseadmiral, feldmarskalk-løytnant og sjef for marinen. Deltok samme år i erobringen av Venezia. I 1851 kom han tilbake til Danmark, hvor han tok avskjed, bitter over ikke å bli satt i tjeneste igjen. Igjen i østerriksk tjeneste 1861-64 som marinerådgiver.

750,-

Hans Birch Dahlerup [1790-1872]		
Bind I	1809	2. 1. 20
	1809	2. 1. 21 - 29
	1810	2. 1. 25
	1812	2. 1. 26 - 87
	1813	2. 1. 26 - 87
	1813/14	2. 1. 26 - 109
	1814/15	2. 1. 26 - 89
	1815/16	2. 1. 26 - 38
	1816/17	2. 1. 26 - 38
		Bogens
		Se også H. Schiötz nr. 246 - 87.

51

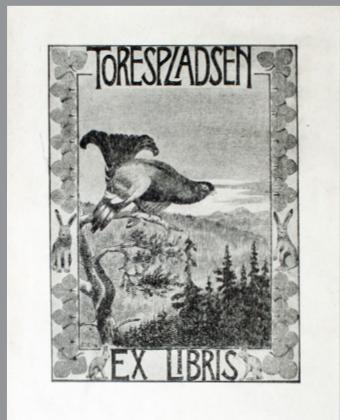
[MEMOIRER TRYKT ETTER 1815] [Nicolaj Tidemand] C. J. Anker
Oberst Nicolaj Tidmands Optegnelser om sit Liv og sin Samtid i Norge og Danmark 1766-1828.

Christiania: P. T. Malling, 1899. Stor 8vo. viii, 222, [1] sider + foldetabell for familien Tidemand. Grønt forlagsbind.

Forsatsblad og portrettets beskyttelsespapir noe rynket.

PROVENIENS: Hofjægermester Thomas Fearnleys signatur på friblad.
Ex libris fra Torespllassen på forsats og forsatsblads verso.

600,-

Thomas Fearnley

52

[MEMOIRER TRYKT ETTER 1815] A. Collett

Gamle Christiania-Billeder.

Med 164 Illustrationer.

Christiania: Cappelen, 1893. Stor 8vo. [1], 419, [1] sider.

Forlagets skinnryggbind med sjirtingdekler. Rødt snitt.

Liten plett øverst på rygg. Svake brunpletter på fremre friblad.

PROVENIENS: Hofjægermester Thomas Fearnleys signatur på friblad. Ex libris fra Toresplassen på forsats.

600,-

GODE ENKELTOBJEKTER OG SAMLINGER FORMIDLES

Ta kontakt for en uforpliktende samtale.

Ta kontakt med Fredrik Delås
Mobil 930 22 712 / E-post: post@antikvariat-bryggen.no

www.antikvariat-bryggen.no